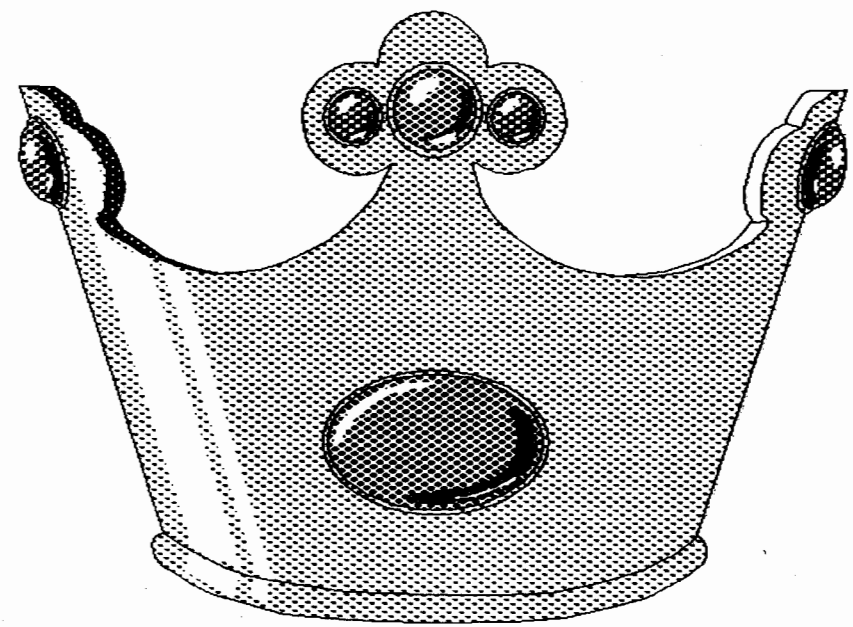

ORANJEVERENIGING

"PRINS WILLEM ALEXANDER"

1946 - 1996

Beste lezers,

Alweer vijftig geleden is het dat de Oranjevereniging "Prins Willem Alexander" werd opgericht.

Wij, het bestuur, vinden dat heuglijk. Niet alleen vanwege het feit dat we als vereniging 50 jaar bestaan, maar vooral omdat de Oranjefestiviteiten minstens 50 jaar een onlosmakelijke traditie voor onze dorpen is.

Jaar in jaar uit zijn ter ere en ter gelegenheid van ons koningshuis, door de bestuursleden en door vele dorpsgenoten, de koninginnedagen en de 5 mei vieringen georganiseerd.

In die afgelopen tijd is er veel gebeurd. Veel van de gebeurtenissen waar onze vereniging mee te maken heeft gehad hadden ook betrekking op ons dorp. Eigenlijk hangt de historie van onze vereniging nauw samen met die van Sauwerd. Daarom hebben wij de heer J.G. Bakker gevraagd de geschiedenis van de Oranjevereniging op schrift te zetten.

Uiteindelijk is dit boek ontstaan met niet alleen een stuk verenigingshistorie maar tevens een boek die ons dorpsverleden beschrijft.

Ik wil graag alle bestuursleden van toen en van nu bedanken voor hun bijdrage aan de organisaties van de Oranjefestiviteiten. Met u spreek ik de wens uit dat wij nog vele en vele jaren dit mogen organiseren en meemaken.

Mijn speciale dank gaat naar de heer J.G. Bakker voor het op schrift stellen van onze historie.

U wens ik veel plezier toe met lezen van dit boek en het herkennen van de gebeurtenissen.

Namens het bestuur van de Oranjevereniging "Prins Willem Alexander",

Ap Loskamp, voorzitter

1 ORANJEFEESTEN VÓÓR DE TWEEDE WERELDOORLOG

Reeds vanouds werd met name door de scholen het feest van Koninginnedag gevierd. Sinds 1899 gebeurde dat op 31 augustus, de verjaardag van H.M. Koningin Wilhelmina, die van 6 juni 1898 tot 4 september 1948 koningin van Nederland was. Het feest van Koninginnedag werd door de schoolkinderen van de Wetsinger openbare en de Sauwerder christelijke school gescheiden gevierd. Zo kon men soms op één dag twee optochten bekijken, één van "de openbaren", de andere van "de christelijken". De organisator was het schoolpersoneel, aangevuld met schoolbestuursleden en/of enkele ouders.

Er werd meestal wel op gelet dat de optochten niet gelijktijdig plaatsvonden en zeker onderweg elkaar niet zouden passeren om een minder gewenste confrontatie te vermijden. Soms liep dat uit de hand: burgemeester mr. dr. J.P.H.J.S. Bruins Slot (1933-1941) schrijft daarover in zijn "Memoires". Terwijl de ene optocht op weg was van Sauwerd naar Wetsinge, kwam juist de andere optocht opdagen, onderweg van Wetsinge naar Sauwerd. Als gevolg daarvan vluchtte één der partijen de Laanweg in om daar op zeer moeizame wijze bij de juist aangelegde nieuwe begraafplaats de wagens te keren.

Ook 's avonds was het feest van de ouderen gescheiden: de "christelijken" hadden hun feest in de Gereformeerde Kerk of op school; later veelal in "Salvatori", het verenigingsgebouw van de Gereformeerde Kerk (Schoolstraat 1) of in de kerk. De "openbaren" hadden hun feest in café Van Zijl, een grote dorpsbergh met doorrit en stalling aan de Oude Winsumerstraatweg no 6, een gebouw met veel ruimte. Deze herberg brandde op 3 april 1960 tot de grond toe af. Jantinus Bakker was toen de herbergier.

Toen prinses Juliana zich in 1937 verloofde met Bernhard von Lippe Biesterfeld, ondernam burgemeester Bruins Slot pogingen tot een gezamenlijke feestviering in herberg Van Zijl. Deze poging gelukte. Er waren toespraken, er werden vaderlandse liederen gezongen en het Sauwerder muziekkorps "De Dilettant" zorgde voor muziek. Mevr. Bruins Slot-Rutgers had een zomerkamp meegemaakt, waaraan ook prinses Juliana deelnam en

vertelde over wat zij met de prinses had ervaren. Het probleem, dat de ene partij, gewend was met gebed te beginnen en de andere partij beslist niet, werd opgelost door gezamenlijk bij de opening na een herdenkingstoespraak de twee bekende coupletten van het Wilhelmus te zingen. Hoewel ieder het een enig feest had gevonden, werd de gezamenlijke viering toch niet herhaald; het huwelijk van prinses Juliana en de geboorte van Beatrix werd weer in eigen kring gevierd. Door de kerkelijke geschiedenis van de 19de eeuw, die diep in de samenleving had ingegrepen, waren de beide bevolkingsgroepen blijkbaar te veel van elkaar vervreemd geraakt om gezamenlijk feest te kunnen vieren.

Zo ging de bevolking van Wetsinge-Sauwerd de geleidelijk steeds donkerder wordende oorlogsjaren in. Van Oranjefeestvieringen kon toen uiteraard geen sprake meer zijn. Het wachten was op betere tijden.

2 NA DONKERE TIJDEN EEN NIEUWE AANPAK

Aan de donkere oorlogsjaren kwam voor Sauwerd op 17 april 1945 een eind. In de voorafgaande dagen werd in de stad Groningen verwoed gevochten en werd vooral de binnenstad door hevige branden zwaar geteisterd. De grote rookwolken en soms hoog opblazende vlammen en het aanhoudende kanongebulder waren beangstigend. Door de heersende zuidenwind dwarrelde heel wat halfverbrand papier en as op onze regio neer. Op de morgen van die 17de april vluchtten de in Sauwerd gelegerde Duitse troepen weg in de richting Winsum om zich via Noord-Groningen op Delfzijl terug te trekken. Hun hoofdkwartier, de villa "Spoorzicht" (thans Provincialeweg 2 en 4) werd in brand gestoken. De bruggen over het Van Starckenborghkanaal werden opgeblazen en de doorgang door het kanaal met tot zinken gebrachte schepen versperd.

De tijdens de bezetting door het verzet reeds geformeerde Ordedienst nam het gezag over en arresteerde de NSB-burgemeester J.J.C.A. Karres, de loco-burgemeester Jac.J. Bottinga en nog een aantal burgers, die metterdaad blijk hadden gegeven Duitsgezind te zijn. Ze gingen een weinig zachtzinnige en diep vernederende behandeling tegemoet.

In de loop van de middag bereikte het Canadese bevrijdingsleger Sauwerd. Een afdeling bleef daar en installeerde zich in de scholen en in enkele boerderijen, terwijl ook vele burgers Canadese militairen kregen ingekwartierd. Iedere avond werd er met de Canadese bevrijders een voor Sauwerder begrip uitbundig feest gevierd, met het schoolplein (Burchtweg 2) als centrum; Canadese dansjes als de hokey-pokeydans werden door de bevolking vlot geleerd en driftig meegedanst.

Begin mei werden door een aantal mensen bevrijdingsfeesten georganiseerd, o.a. op de nieuwe, nog niet in gebruik genomen Sauwerder begraafplaats: stoelendans en ringsteken te paard, touwtrekken, enz. De eerste bevrijdingsweken werden door de bevolking ervaren als een heerlijke tijd.

Inmiddels naderde ook weer 31 augustus, de verjaardag van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina, die met de bevrijding na 5 jaar ballingschap weer Nederlands regerende vorstin was geworden. Voor de oorlog was deze dag de nationale feestdag,

De gearresteerde NSB-burgemeester Karres (rechts) en loco-burgemeester Bottinga.

waarop met name voor de schoolkinderen overdag feestelijkheden werden georganiseerd en 's avonds voor de ouderen. Een aantal burgers kwam tot de conclusie dat een permanente organisatie dit soort activiteiten gezamenlijk voor het gehele dorp op zich moest nemen. De oorlog had blijkbaar het saamhorigheidsgevoel doen toenemen.

De mening, dat een Oranjevereniging in de Sauwerder situatie op algemene basis mogelijk moest zijn, kreeg duidelijk de overhand. In de loop van de zomer van 1945 kwam een 17-tal burgers van Sauwerd en Wetsinge in herberg Van Zijl bijeen om als voorlopig comité de zaak voor te bereiden. Het waren (in alfabetische volgorde): Hendrik van der Beek (spoorBeek), Hessel Boersma, Jan Bonnema, Rengenier Bijsterveld Kzn, Antinus Datema, Jurjen Dijksterhuis, Oebel Heijs, Duurt J. Jensma, Roelf Kamphuis, Hendrik van der Laan, Anko J. Marringa, Antinus Mulder, Henderikus Nieuwenhuis, Johannes Teeninga, Roelf H. Teeninga, Jan van der Veen en Jelle van der Veen. We kunnen hen beschouwen als de eerste leden van de Oranjevereniging. Ze kozen uit hun midden een bestuur, dat uit zeven leden bestond. Het waren H. Nieuwenhuis voorzitter, D.J. Jensma secretaris, A.J. Marringa penningmeester, J. Dijksterhuis vice-voorzitter en Hessel Boersma, H. van der Beek en H. van der Laan als leden. Voorzitter H. Nieuwenhuis verhuisde in 1947 uit de gemeente. H. van der Laan werd toen tot voorzitter gekozen.

Staannd v.l.n.r.: Hans Teeninga, Jurjen Dijksterhuis, Hendrik van der Beek, Hessel Boersma. Zittend v.l.n.r. Duurt Jensma, Hendrik van der Laan en Anko Marringa.

3 DE EERSTE JAREN

Het is jammer, dat het eerste notulenboek waarin de oprichting en de werkzaamheden tot zomer 1950 zijn beschreven, is zoekgeraakt. In 1962 was dit notulenboek nog aanwezig: er werd op een vergadering geciteerd uit de notulen van 3 mei 1946. Daarna is het oudste notulenboek uit de circulatie geraakt. Een goede documentatie en documentenbeheer is door de geschiedenis heen in Sauwerd een zwak punt geweest. Ook aan fotografische vastlegging van zaken uit het verleden is, vergeleken met andere dorpen, relatief weinig gedaan.

Op de eerste vergadering waarvan nog notulen aanwezig zijn, van 29 augustus 1950, stond centraal de organisatie van de kinderspelen voor de feestdag als voortzetting van Koninginnedag. In 1948 aanvaardde prinses Juliana het koningschap uit handen van haar moeder, waardoor Koninginnedag werd ver-

Bevrijdingslustrum 1950.....

plaatst naar 30 april. Maar Sauwerd bleef de eerste zaterdag na 31 augustus als feestdag vieren. Niet op 31 augustus zelf maar de eerste zaterdag daarna omdat dan iedereen vrij was, althans op de zaterdagmiddag. In de periode voor 1950 zijn een aantal feesten gevierd in de schuur van bestuurslid A.J. Marringa. In de notulen van de jaarvergadering, gehouden op 06-02-51 wordt nog melding gedaan van een door de secretaris uitgebracht "uitvoerig verslag" van de eerste lustrumviering van de bevrijding, welk feest op 5 mei 1950 uitbundig was gevierd. Jammer echter, dat de notulen ons over de inhoud van dat "uitvoerige verslag" niets vermelden. Voorts hadden de 13 aanwezigen zich te buigen over een tweetal brieven van de BUMA over auteursrechten voor enkele onderdelen van het laatstgehouden feest, gehouden in de schuur van D.J.Jensma (thans boerderij Provincialeweg 43). Er waren dat jaar 130 nieuwe leden toegetreden, waarschijnlijk in de hand gewerkt door een succesvolle gezamenlijke viering van het eerste bevrijdingslustrum. Er blijkt uit, dat de toetreding tot de algemene Oranjevereniging niet direct massaal geweest is, doch geleidelijk op gang is gekomen. De breuk in de Gereformeerde Kerk, in Sauwerd in 1945, waardoor de Gereformeerde Kerken onderh. art.

.....optocht in de Stationsstraat.

31 K.O. ontstonden, later Gereformeerd Vrijgemaakt genoemd, zal ook niet bevorderlijk hebben gewerkt voor het snel van de grond komen van deze samenwerkingsvereniging.

In 1951 werd op 8 juni opnieuw een feest in de schuur van Jensma georganiseerd. Het was toen inmiddels een gewoonte geworden om een feest in de voorzomer te vieren naast het feest op de eerste zaterdag na 31 augustus. De Oranjevereniging opereerde dus vrij los van de hoogtijdagen van ons Vorstenhuis. Het gezelschap "De Minstreels" of "De Bromtol" zou voor het feest worden uitgenodigd. Er werden 375 stoelen en 50 tafels voor het feest gehuurd. Gezien het feit, dat Sauwerd toen ongeveer 600 inwoners telde en Wetsinge 150, rekende men dus op een vrij algemene deelname. Ook burgemeester J. Boersma was op het feest aanwezig. Caféhouder T. Cloo, de opvolger van J. van der Lande, die drie jaar eerder de fam. Van Zijl was opgevolgd, werd belast met de "catering" (dat woord kende men toen nog niet).

Het Koninginnefeest op 01-09-'51 begon met een optocht voor schoolkinderen, waarbij radio Bron voor de muziek zorgde. Na afloop werden de kinderen getraakteerd in café Cloo. Voor de ouderen waren er wedstrijden te paard en een fietsrally met hindernissen op het land van café Cloo (thans kerkelijk centrum "De Hoeksteen"). Ook was er een stoelendans voor dames en heren, waarbij de inleg f 0,50 bedroeg. Verder nog een kussengevecht voor heren. De prijzen bestonden uit "kunstvoorwerpen". Er werd voortdurend op gewezen, dat de benodigde spullen zoveel mogelijk in eigen dorp dienden te worden besteld en gekocht.

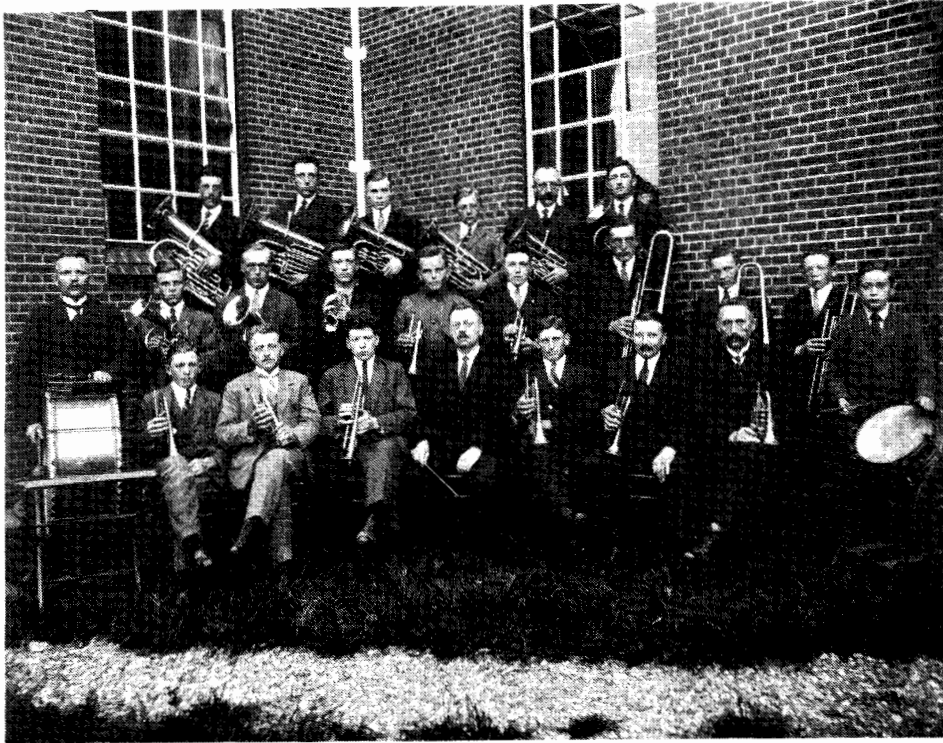
Op de Algemene Ledenvergadering van 19-02-52, waar 23 leden aanwezig waren, werd afscheid genomen van de medeoprichter, de heer Hessel Boersma, die naar Canada emigreerde. Hij kreeg een sigarettenkoker met inscriptie plus een aansteker aangeboden. Hij werd opgevolgd door Piet Oosterhuis. Op de vergadering was een discussiepunt of 5 mei (geen lustrumjaar) ook als nationale feestdag gevierd moest worden en begonnen met een herdenkingsdienst in alle drie kerken. De conclusie was: neen, dat doen we bij de herdenking van 10 jaar bevrij-

ding. Er zou een optreden zijn van een jeugdvolksdansgroep uit Wetsinge en een gekostumeerd voetbalwedstrijd.

Voor de muziek werden oud-leden van het Sauwerder muziekkorps "De Dilettant" gevraagd. Dit Fanfarekorps had door gebrek aan leden de activiteiten opgeschort omdat veel leden Sauwerd verlieten wegens emigratie of verhuizen naar elders, maar ook doordat veel leden tengevolge van de politionele acties in Nederlands-Oost-Indië langdurig aanwezig waren. Het instrumentarium werd opgeborgen en het wachten was op betere tijden. De activiteiten zijn echter niet meer op gang gekomen. Het bleek heel wat voeten in aarde te hebben om ten behoeve van dit feest nog een groepje muzikanten bij elkaar te krijgen.

Koninginnedag 1952 stond behalve de optocht van schoolkinderen weer in het teken van de volksspelen: hordenloop, kruiwagenrace, stoelendans en 's middags een wielervedstrijd "de ronde van Sauwerd". Het waren volgens de notulen spannende ritten. In de bochten waren enkele ernstige valpartijen voorgekomen. Voor de oversteek over de Provincialeweg was een regeling getroffen; hoe vermelden de notulen niet. Begunstigd door prachtig weer en een goede belangstelling werd het een zeer geslaagd feest genoemd. In 1953 werd de vereniging opnieuw met BUMA geconfronteerd. Maar het bestuur besloot niet te reageren: "Het is hen alleen te doen om ons geld en daar voelen wij niet voor!". In verband met de watersnoodramp van 01-02-'53 werd de uitgeschreven jaarvergadering uitgesteld tot 17-03-'53. Er kwamen 15 leden opdagen. Nu werd besloten 5 mei wel te vieren. Getracht zou worden opnieuw de oud-leden van het muziekkorps "De Dilettant" te activeren om voor de muzikale omlijsting te zorgen. Maar dat gelukte nu blijkbaar niet meer: in het jaarverslag over 1953 staat vermeld, dat het fanfarekorps "Adorp" voor een mooi stuk muziek had gezorgd. Het was een zeer geslaagd feest geworden, ook begunstigd door prachtig weer. "Deze dag is voor jong en oud in Wetsinge-Sauwerd een hoogtijdag geworden", aldus de enthousiaste notulist.

De voortzetting van de voormalige Koninginnedag, op 5 september gevierd, leverde ook weer een groot feest op: behalve de optocht van schoolkinderen met een aubade voor het gemeentehuis waren er weer de kinderspelen op terrein Cloo en

"De Dilettant in volle glorie", 1927.

Zittend v.l.n.r.: E. Datema, K. Hofstede, N. Folkers, Dirigent Nienhuis, Sj. Datema, H. Dijk, H.J. Zwartenkot. Staand 1e rij: J. Bos, P. Bos, H. Datema, H. de Jonge, K. Arwert, H. Kooistra, Js. Datema, Joh. Kieneker, L. Hofman en W. Zwartenkot. Staand achterste rij: H. de Jonge, H. Boersma, S. Vos, A. van der Beek, W. Achterhof en K. Kooistra.

's middags de volksspelen. Opvallend was de grote deelname: voor de kruiwagenrace 50 personen en voor de stoelendans voor dames 54 personen. Een spel blaasstrappen voor heren, waarvoor men 50 varkensblazen van Udeema Gieten liet aanrukken, trok ook 50 deelnemers.

In 1954 besloot het bestuur van de Oranjevereniging, dat het bestuurslid Joh. Teeninga samen met H. Sijbolts een program zou maken voor de nationale feestdag op 30 april. Het was voor het eerst, dat deze datum als Koninginnedag in de notulen voorkomt. Ze vonden, dat ze eens in andere dorpen

moesten gaan kijken, wat daar gebeurt, om niet altijd in hetzelfde te vervallen. Het resultaat was een partijtje gekostumeerd voetbal, dat veel hilariteit opriep. Verder was het toch weer zaklopen, stoelendans, enz. Hoewel een demonstratie van de dames Liewes uit Bedum met hun span bonte wonderpaarden veel lof bij de gezanten van het bestuur had geogst, werden zij in verband met de kosten toch niet uitgenodigd. 's Avonds werd voor 150 aanwezigen in café Cloo door leden van de Oranjevereniging een revue opgevoerd onder de titel: "Wij vierden feest". De notulen vermelden, dat de door eigen leden geleverde revue goed in elkaar zat en met vaart werd gebracht.

Vermeldenswaardig was het eerste optreden van "De Snarenzangers". Indien volgens de notulist deze groep op de ingeslagen weg verder zou gaan, een zeer goed niveau zou kunnen worden bereikt. De heer Haverkamp declameerde op voortreffelijke wijze het gedicht "Boerke Naas". Verder was er hersengymnastiek en "Wat voor melodie is dit". Mevr. Leugs uit Winsum zorgde voor de muziek. De notulist was vol lof over deze met eigen krachten verzorgde feestavond.

Ook het septemberfeest had een goed verloop. Behalve de schoolkinderenactiviteiten en de traktatie op ranja was er weer een wielervedstrijd. Er deed zich een toenemend aantal incidenten voor, met als resultaat vier kapotte fietsen en een deelnemster met vele schaafwonden. De wielervedstrijden zouden dan ook voorlopig niet herhaald worden. Inmiddels wierp de 10-jarige herdenking van de bevrijding op 05-05-1955 haar schaduwen vooruit. Er werd een aparte commissie voor benoemd, terwijl de gemeente f 0,75 per schoolgaand kind subsidie gaf. Nadat de Oranjevereniging hiertegen bij burgemeester Boersma bezwaar had ingediend en had verklaard met dit bedrag absoluut niet rond te kunnen komen, werd het subsidie verhoogd tot f 1,50. Daarvoor zou onder meer een bevrijdingsbeker worden uitgereikt á f 0,65 of, indien met snoep gevuld, voor f 0,89. Op de avond van 4 mei werd met een interkerkelijke herdenkingsdienst begonnen, waarin voorgingen ds. H.J. ter Haseborg en ds. C. Morgenstern.

De volgende morgen begonnen de feestelijkheden om 7.45 uur met klokgelui, waarna tussen 8 en 9 uur een viertal herauten te paard door Sauwerd en Wetsinge de feestelijkheden aankon-

digden. Een flink aantal versierde karren, fietsen, bogen en kronen en een paar tot tanks verbouwde voertuigen gingen daarna in optocht door het dorp. Weinig versierde wagens, want door het late voorjaar was er weinig groen en ook hadden de boeren hun wagens zelf nodig voor boerderijwerkzaamheden. Het Fanfarekorps uit Adorp liep aan het hoofd van de optocht. Bij de woningen van een paar langdurig zieken werd even halt gehouden en werd een extra nummertje geblazen. 's Middags was er een kruiwagenrace georganiseerd en nog een autopedrace. En vanzelfsprekend een stoelendans en 's avonds nog een vossenjacht. Na het uitreiken van de prijzen door de burgemeester in herberg Cloo was men nog geruime tijd gezellig bijeen, waarbij onder meer aan voordrachtskunst werd gedaan.

Op het jaarlijkse septemberfeest waren er weer de bekende volksspelen, maar op het land van Marringa werden als een nieuw element windhondenrennen gehouden, die een grote publieke belangstelling trokken. Verder een wedstrijd touwtrekken in Beeks wier (het ijsbaanterrein). Het duo E.J. van der Laan - B. Douma kwam als sterkste team uit de bus. De publieke belangstelling werd zeer groot genoemd en het program is blijkbaar ook erg gewaardeerd, want het ledental van de Oranjevereniging liep dat jaar met 60 nieuwe leden op tot 445.

In dat jaar werd besloten om de schoolkinderen niet meer op ranja te trakteren maar op chocolademelk. Daarvoor werd 80 liter aangemaakt. Ook besloot men de algemene ledenvergadering niet meer aan te kondigen door middel van aanplakbriefjes op lantaarnpalen of bomen, doch alle leden persoonlijk bericht te geven. Ook het program voor de komende feesten zou voortaan per circulaire, te bezorgen op alle adressen, bekend worden gemaakt.

4 DE TIJD SCHRIJDT VOORT

Het tweede decennium van de Algemene Oranjevereniging begon met rouw. Op 12 mei 1956 overleed zeer plotseling voorzitter Hendrik van der Laan. Op de Algemene Ledenvergadering, nu

onder voorzitterschap van vice-voorzitter Jurjen Dijksterhuis, werd hij herdacht met enige gevoelvolle woorden, waaruit veel waardering voor de overledene sprak. Er werden enige minuten stilte in acht genomen. Vice-voorzitter Dijksterhuis heeft daarna als waarnemend voorzitter gefungeerd. De heer A. Maring werd in de ontstane vacature in het bestuur gekozen. Op de volgende algemene ledenvergadering werd na een gehouden vrije stemming Joh. Teeninga de nieuwe voorzitter.

Een bestuursvoorstel om in verband met de slechte financiële positie van de vereniging de contributie te verhogen van f 1,00 tot f 1,25 werd door de ledenvergadering afgewezen. Dan maar wat ingetogener feestelijkheden. Of jaarlijks geen twee feesten meer, maar slechts één. Ook was er kritiek op de muziek, die op het laatstgehouden dagfeest naar voren was gebracht. Men wenste meer vaderlandse liederen. Het bestuur verklaarde hiermee rekening te zullen houden.

In 1957 werd Koninginnedag voor het eerst gevierd op 30 april. Dat gebeurde met een avondfeest in de dorpskerk, waarin nu J. Sijbolts de kastelein was geworden. Het muziekkorps "Concordia" uit Dorkwerd verleende de muzikale medewerking, terwijl de inmiddels opgerichte toneelvereniging "Het Spinneweb" uit Sauwerd de stampvolle zaal vermaakte met het blijspel "Een zeeman ging uit passagieren". Dit successtuk werd door de toneelgroep in de wijde regio vele malen opgevoerd.

Ook het septemberfeest werd weer gehouden. Begonnen werd met een gezamenlijke optocht van de Wetsinger en de Sauwerder school met allerlei versierde voertuigen, bogen en andere spullen.

's Middags was er toch weer een fietsenrally met hindernissen, doch racefietsen waren nu uitgesloten. Verder weer de gebruikelijke spelletjes voor de "jongere ouderen" met als nieuwe elementen hoefijzerwerpen en een waterballet. Het feest werd 's avonds voortgezet, waarbij de steeds weer terugkerende stoelendans voor dames en heren opnieuw een van de hoogtepunten vormde. En dat zou nog een groot aantal jaren zo blijven.

Het vieren van Koninginnedag op 30 april werd in 1958 herhaald en zou sindsdien een vaste gewoonte worden. In café Sijbolts werd het avondprogram weer gevuld met eigen krachten, die onder regie van het echtpaar Wolters-Stulp een revue hadden samengesteld. Deze met vaart gebrachte revue oogste veel lof.

Het jaarverslag 1958 vermeldt tevens dat het ledenaantal gegroeid was tot 477.

In het jaar 1959 werden in verband met een "bestedingsbeperking" geen prijzen voor de schoolkinderenoptocht ter beschikking gesteld; alleen was er een traktatie voor de schooljeugd. Voor de spelen voor de ouderen waren er de "kunstvoorwerpen".

De toneelvereniging "Aduard" bracht met succes het stuk "De onbekende wereld".

5 "THE GOLDEN SIXTIES": DE NIEUWE TIJD BREEKT AAN.

De zestiger jaren begonnen voor de Oranjevereniging niet glorieus: penningmeester A. Maring moest melding maken van een negatief kassaldo van f 233,60. En dat, terwijl er juist een

V.l.n.r.: A.J. Marringa, R. Neutel, A. Maring, Joh. Teeninga en burgemeester J. Boersma.

herdenkingslustrum van de bevrijding voor de deur stond! Doordat een zestal bestuursleden een renteloos voorschot gaf, kon de boel draaiende gehouden worden. In overleg met de Vereniging voor Volksvermaken in Adorp werd besloten om samen met deze vereniging een grote bevrijdingsoptocht te arrangeren door de gehele gemeente. Herauten te paard zouden door het dorp de feestelijkheden aankondigen, terwijl het fanfarekorps "Adorp" voor de muziek zou zorgen.

De organisatoren van dit feest kwamen voor een onaangename verrassing te staan: op 3 april 1960 brandde de dorpskerk, nu met Jantinus Bakker als exploitant, tot de grond toe af. Noodgedwongen moest men uitwijken naar het gebouw "Salvatori", (Schoolstraat 1), het toenmalige verenigingsgebouw van de Gereformeerde Kerk. Met tegenzin, want dat was geen neutraal terrein. Een verslag van de viering van dit derde bevrijdingslustrum is niet gemaakt.

Ook verder bood de vereniging geen opwekkend beeld: behalve de slechte financiële situatie was de opkomst op de algemene ledenvergaderingen slecht. De zittende bestuursleden stelden zich bij periodiek aftreden vaak niet herkiesbaar, terwijl nieuwe bestuursleden niet konden worden gevonden. Toen in verband met de slechte financiële toestand voor een feestavond entree werd geheven, ook voor de leden, regende het bedankjes. Het jaarverslag 1962 maakt dan ook melding van nog slechts 350 leden: 125 minder dan in 1959.

Het jaarverslag 1963 geeft ook blijk van veel interne moeilijkheden in het bestuur, met als gevolg dat herkozen bestuursleden hun benoeming alleen wilden aannemen als een ander bestuurslid niet herkozen zou worden. In de convocatie aan de leden had het bestuur een ultimatum vevat dat als de belangstelling van de leden, blijkend uit de lage opkomst op de ledenvergaderingen, niet zou verbeteren, het bestuur het bijltje er bij neer zou gooien. Deze oproep had succes: op de algemene ledenvergadering van 1964 kwamen 39 leden opdagen, het hoogste aantal in de geschiedenis van de vereniging. Bij de bestuursverkiezing ontstonden er echter door een onregelmatig stemmingsverloop en acceptatie van benoemingen door de gekozenen onder voorwaarden, chaotische toestanden. Op

30 april 1960: Aubade voor het gemeentehuis door "de Bazuin" uit Winsum. De woningen Provincialeweg 2 en 4 zijn bijna gereed, rechts de woningen die plaats maakten voor Ubbegaheem.

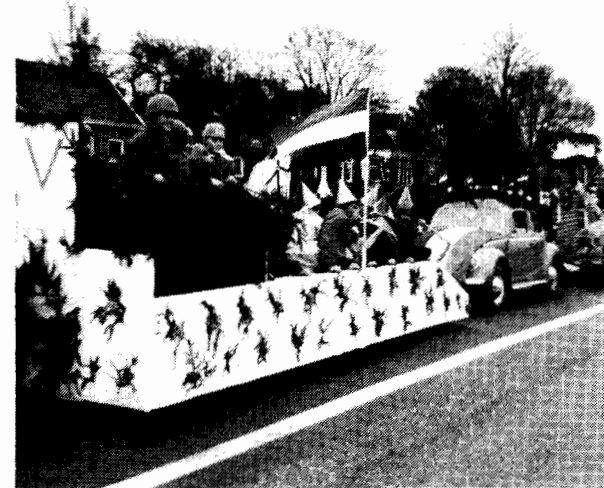
dringend verzoek van een aantal leden om over de moeilijkheden in het bestuur (volgens het bestuur een interne aangelegenheid) opening van zaken te geven, werd tenslotte voldaan. Na gehouden discussie bleken de partijen weer verzoeningsbereid en leken de moeilijkheden voorlopig van de baan. Later bleek echter, dat enkele bestuursleden toch niet in het bestuur wensten terug te keren, waarom besloten werd het bestuur in te krimpen van zeven naar vijf leden, nu met Jurjen Dijksterhuis als waarnemend voorzitter. Samen met een veranderde bestuurssamenstelling heeft dat blijkbaar heilzaam gewerkt want op de jaarvergadering van 1965 werd gesproken van een zeer goede en productieve samenwerking binnen het bestuur.

Vanaf augustus 1961 konden de algemene ledenvergaderingen weer in het inmiddels herbouwde café van Jantinus Bakker worden gehouden, maar niet de feesten. Het beschikbare verzekeringsbedrag liet slechts de herbouw toe van een bescheiden dorpscafé annex melkhandel. In 1964 nam Wilte

Barels de zaak over en exploiteerde deze onderneming tot 1982. In dat jaar stopte hij er mee en ging het pand verder als woonhuis gebruiken. Ook na het vertrek van Barels is het pand, thans Oude Winsumerstraatweg 6, niet meer als horecabedrijf in gebruik gekomen.

In 1961 werd besloten, dat het septemberfeest als voortzetting van de vroegere Koninginnedagviering op 31 augustus gehandhaafd zou blijven. Volgens het jaarverslag 1961 werd dit feest weer de traditionele spelletjesdag, maar met een heel goede deelname; een geslaagde viering. Om de slechte financiële situatie te verbeteren werd op 15 en 16 december in "Salvatori" een bazar gehouden. Deze bazar moet een succes zijn geworden want behalve dat de renteloze voorschotten van bestuursleden konden worden afgelost, was de kaspositie, ondanks een duur uitgevallen feest, met f 432,00 weer redelijk gezond. Voorgesteld werd het volgende feest in de juist gereed gekomen werkplaats van Teeninga te houden door gebrek aan ruimte in het nieuwbouw-café van Jantinus Bakker.

Het jaar 1962 zou weer een groot Oranjefeest leveren, want Koningin Juliana vierde op 30 april haar 25-jarig huwelijksfeest. Dus weer met Adorp samen een optocht en 's middags de gebruikelijke spelen. 's Avonds sprak in werkplaats Teeninga, die voor dit doel ook veel te klein bleek, burgemeester

Optocht 5 mei 1965.

J. Boersma de herdenkingsrede uit en zongen "de Weita's," een nieuw ontstane Sauwerder muziek- en zanggroepje, terwijl een toneelgroep uit Lutjegast het toneelstuk "Als het koren rijpt" opvoerde.

Naast deze vreugdevolle viering was er echter ook droefenis: op 28 november 1962 overleed prin-

ses Wilhelmina op 82-jarige leeftijd. Gedurende 50 jaar heeft zij op een zeer markante wijze en onder vaak zeer moeilijke omstandigheden tot 1948 haar koningschap vervuld.

Het jaar 1965 was weer een jubileumjaar voor de herdenking van de bevrijding. Besloten werd om opnieuw samen met Adorp een bevrijdingsoptocht te arrangeren; 's middags volksspelen en 's avonds het toneelstuk "Moezenusten" van het gezelschap "T.I.G." (Tot Ieders Genoegen) uit Groningen. Zoals in die tijd gebruikelijk, werd de tekst van het toneelstuk vooraf aan burgemeester J. Boersma ter goedkeuring aangeboden; deze kreeg daarbij de mogelijkheid tot censurering. Het muziekkorps "De Bazuin" uit Winsum zorgde voor de muzikale noot. Op de avond vooraf werd een interkerkelijke kerkdienst gehouden in de Gereformeerde Kerk met als voorganger ds. J. Boer. Een gehouden collecte werd bestemd voor de Stichting Oorlogsgraven. Bloemen werden bezorgd bij de nabestaanden van oorlogsslachtoffers binnen de gemeente.

Het jaarverslag 1965 is vol lof over deze bevrijdingsviering: "de allermooiste optocht van de wijde omgeving!" En ook verder: "wat een pracht dag!"

Het bestuur werd op deze jaarvergadering weer aangevuld tot zeven leden. Tot voorzitter werd gekozen de juist tot het bestuur toegetreden lid D.F. Dijkstra.

In deze jaren viel er overigens nogal wat te vieren: de verloving van prinses Margriet met de heer Pieter van Vollenhoven en daarna op 10 maart 1966 het huwelijk van prinses Beatrix met de heer Claus von Amsberg. De daaraan voorafgegane verloving had nogal wat stof doen opwaaien en werd door vele Nederlanders niet direct toegejuicht. Maar de bewogen uitgesproken verklaring van Koningin Juliana voor de media: "Ik kan U verzekeren, het is goed!" en zijn sympathieke persoonlijke optreden deden bij het aanvankelijk wantrouwende deel van de Nederlandse bevolking dit wantrouwen in de heer Von Amsberg gaandeweg weer overgaan in vertrouwen.

Voorzitter D.F. Dijkstra zag zich echter genooddaakt als gevolg van het Duitse bezettingsverleden, waardoor hij zich toch niet met dit huwelijk kon verenigen, zijn functie neer te leggen. Aanvankelijk bleef hij bestuurslid, doch werd daarin al spoedig opgevolgd door Jac. Bierling. Als voorzit-

ter werd nu opnieuw gekozen Joh. Teeninga. Het huwelijksfeest van Beatrix en Claus werd op de traditionele wijze opgezet: 's morgens spelletjes voor schoolkinderen en 's middags een wielerronde voor de opgeschoten jeugd: Oostum in het rond. Maar helaas: én door slecht weer, maar nog meer door de TV, die een rechtstreekse reportage van de huwelijksplechtigheid vanuit Amsterdam uitzond, was de opkomst miniem. De wedstrijd werd onder protest van de weinige wel aanwezigen uitgesteld tot 30 april. Dit voorval geeft blijk, dat de TV ook in Sauwerd inmiddels vrij algemeen was geworden. De tijd dat, in het kader van de Jeugdhavenactiviteiten, in "Salvatori" een TV-toestel stond opgesteld als één van de eerste in het dorp, ten behoeve van iedere belangstellende burger, was voorbij. Ook een in december 1965 gehouden bestuursvergadering mocht maar kort duren in verband met een TV-show van Toon Hermans. Op de jaarvergadering van 1967 kwamen ook al in verband met een populair TV-program behalve het bestuur slechts vier leden opdagen, waarom de vergadering niet doorging. De vergadering werd opnieuw geconvoceerd met de waarschuwing

erbij, dat bij niet grotere belangstelling van de leden het voortbestaan van de vereniging op het spel zou staan. De waarschuwing hielp: er kwamen nu 25 leden opdagen.

Het ledental van de vereniging bleef in de jaren zestig rond de 350 hangen; het aantal van de jaren vijftig, zo tussen 450 en 500, kon niet meer bereikt worden. Binnen het bestuur werd herhaaldelijk gediscussieerd over

Optocht begin zestiger jaren aan de Burchtweg.

de vraag hoe het vrijgemaakt Gereformeerde bevolkingsdeel meer bij de vereniging zou kunnen worden betrokken. Sinds 1959 was deze groepering met het vertrek van P. Oosterhuis niet meer in het bestuur vertegenwoordigd en pogingen om daarin verandering te brengen waren niet gelukt. Op ledenvergaderingen waren de weinige uit deze groepering stammende leden veelal afwezig. Het bleef binnen het bestuur slechts bij discussie; vooral het beginnen en eindigen van de feestelijkheden met gebed bleef voor deze groepering een heikel punt. Binnen een algemene vereniging zag men geen reële oplossing voor dat probleem. Pogingen om individuele leden uit deze groep te benaderen voor deelname aan het bestuur en aan het werk van de vereniging hadden ook weinig resultaat. Vanaf 1976 was de heer H. Kisjes nog een tweetal jaren bestuurslid, waarna hij bedankte. Voor hem was geen opvolger uit deze groep meer te vinden.

Dezelfde vraag werd weer actueel, toen zich in het gezin van prins Claus en prinses Beatrix een naderende geboorte aankondigde. Is bij de geboorte een interkerkelijke dankdienst voor alle drie in onze gemeente voorkomende kerkgenootschappen mogelijk? Men liet het aan de kerken zelf over. Wel had men "T.I.G." uit Groningen al weer gereserveerd en waren het Hervormd Kerkkoor en "Soli Deo Gloria" al ijverig bezig Valerius Gedenklank-liederen in te studeren. Toen het op de avond van 27 april 1967 zover was, brak er een uitbundige vreugde los binnen het Nederlandse volk en ook in ons dorp. Een jonge prins, die het uitzicht bood op een koning als staatshoofd! En dat nadat Nederland al sinds 1890 door een koningin was geregeerd, overigens op een zeer gewaardeerde wijze en zonder dat zich ooit gevoelens van verlangen naar een koning openbaarden, maar toch ...

De volgende morgen waren er kinderspelen op een terrein aan de inmiddels aangelegde Meidoornlaan. Er was een grote publieke belangstelling en er werd uitbundig gevlagd. De schoolkinderen kregen een geboortetegel uitgereikt. 's Middags waren er volksspelen voor de ouderen, maar de belangstelling was echter zo miniem, dat tot afgelasting moest worden besloten. Doordat het slecht weer was geworden, door de TV en door de snel oprukkende auto raakte de bevolking minder op het eigen dorp en meer op wijdere verbanden geori-

enteerd.

Maar 's avonds was de belangstelling weer groot. Voor het eerst werd het feest gehouden in het op 31 maart 1967 geopende dorps huis "Ubbegaheem". "Wat een verademing, dat we van dit ruime, frisse en gezellige gebouw met een goed toneel voortaan gebruik kunnen maken", aldus de enthousiaste notulist.

Tijdens een bestuursvergadering in 1968 kwam H. Bos (Spoor-Bos) met de suggestie om de Oranjevereniging een naam te geven en wel de naam "Willem Alexander". Deze gedachte viel in zeer goede aarde, naderhand ook in de ledenvergadering, waarom daartoe werd besloten.

In het jaar 1967 kwam er een einde aan het 20-jarige beleid van burgemeester J. Boersma. Opvolger werd de heer A. Sybesma, voorheen gemeentesecretaris van Ulrum, hetgeen een sterke bestuurlijke beleidswijziging inhield; meer gericht op groei en ontwikkeling. Burgemeester Sybesma nam al vrij snel contact op met de Oranjevereniging met een verzoek om medewerking aan een op te richten dorpscommissie, die moest voorzien in allerlei geconstateerde leemten in de dorps-samenleving. Het gevolg was dat de Oranjevereniging mee ging helpen om het Adorper fanfarekorps, dat tot dusverre er nog steeds in burgerkledij bijliep, geüniformeerd te krijgen. De actie bracht ruim f 6.000,00 op, waardoor het doel bereikt werd. Ook zouden er meer sportieve evenementen Sauwerd-Adorp moeten plaatsvinden om de in de zestiger jaren tot een dieptepunt gedaalde verstandhouding tussen de beide dorpen te verbeteren. Ook werd de suggestie gedaan een lichtwek te organiseren. De Oranjevereniging vond dat dat niet haar taak was, maar wilde wel aan al deze suggesties haar medewerking verlenen.

Koninginnedag 1968 begon weer met de traditionele kinderop-tocht. De volksspelen voor de middag leverden problemen op omdat het daarvoor geëigende terrein aan de Meidoornlaan wegens bouwwerkzaamheden niet meer beschikbaar zou zijn. De zorgen bleken echter voorbarig: de bouw was nog niet begonnen. 's Avonds zorgde de toneelgroep "Noorderlicht" uit Groningen voor de hoofdvulling van het feestprogram met het

stuk "Omaatje". Het jaar 1969 moest weer beginnen met het afgelasten van een algemene ledenvergadering omdat slechts 5 leden waren komen opdagen. "Wegens het slechte weer en de slechte begaanbaarheid van de wegen, maar ook door de geringe belangstelling

Koninginnedag 1969.

van de zijde der leden", aldus de notulen. Maar de opnieuw geconvoceerde vergadering trok nu 20 leden. Dat het bezit van de TV nu algemeen was geworden bleek wel uit de opdracht voor de schoolkinderen voor de Koninginnedagoptocht: het uitbeelden van TV-figuren. Het gevolg was een optocht waarin ettelijke Bromsnorren, Saartjes, Swiebertjes, zusters Clivia en Dorussen meeliepen. Het was een zonovergoten Oranjedag, één van de weinige mooie dagen van een slecht voorjaar. 's Middags voor de ouderen ringsteken vanaf een trekker, de traditiegetrouwe stoelendans en 's avonds weer de toneelgroep "Het Noorderlicht" uit Groningen met het stuk "Het huis van licht en schaduw". Het geheel werd muzikaal omlijst door een muziekgroepje uit "De Bazuin" van Winsum.

6 DE ZEVENTIGER JAREN: TIJDPERK VAN GROTE VERANDERINGEN

Voor de Oranjevereniging begonnen de werkzaamheden met de voorbereiding van het vierde lustrum van de bevrijding. Het moest weer een grootse optocht worden; niet minder dan in 1965 en weer samen met VVV-Adorp en de Handelsvereniging. Toch was er sindsdien wel het een en ander veranderd. Dat bleek wel toen men weer herauten te paard de feestelijkheden wilde doen inluiden: er waren vrijwel geen paarden meer beschikbaar en nog minder ruiters die ook nog een trompet of bazuin wisten te bespelen. Noodgedwongen moest men er van afzien.

De ouders van schoolkinderen werd gevraagd hun kroost zoveel mogelijk op een praalwagen plaats te laten nemen. Voor niet te plaatsen kinderen zou de school zelf voor een versierde wagen zorgen. Verder werd aangeraden zoveel mogelijk per straat of per buurt een wagen op te tuigen.

Op 4 mei werd een herdenkingssamenkomst belegd in de Gereformeerde Kerk, waar het thema "De herwonnen vrijheid" werd behandeld. Burgemeester Sybesma sprak over de vraag: vrijheid, wat hebben we er mee gedaan? Ds. G. van 't Riet over: de vrijheid een Godsgeschenk. En ds. J. de Groot uit Adorp over steeds grotere genomen vrijheden; het kan ontsporen tot nieuwe dictatuur. Een collecte voor het comité: "Vrijheid ook voor de ander" bracht f 425,00 op.

De optocht met 26 praalwagens was weer een groot succes en trok ook veel belangstelling uit de omgeving, met name ook uit Groningen. Het fanfarekorps "Adorp" trad voor het eerst aan in de nieuwe uniformen en voor het gemeentehuis was ook voor het eerst een luidspreker geplaatst, zodat de burgemeester met zijn bevrijdingstoespraak zich voor een groot publiek verstaanbaar kon maken.

In de namiddag waren er weer de bekende volksspelen, maar met een tanende belangstelling. 's Avonds in "Ubbegaheim" weer de toneelgroep "Noorderlicht" uit Groningen, nu met het stuk "Een zomeravond in juni". De notulist gebruikte over het spelpeil van dit gezelschap bij herhaling het woord subliem. Een organist zorgde met een elektronisch orgel voor de muzikale omlijsting.

In het kader van de beoogde verbroedering Adorp-Sauwerd werd op 3 juli een tweekamp tussen de beide dorpen gehouden. Helaas was het een regenavond: drijfnat gingen na afloop de spelers naar café Barel's voor de prijsuitreiking. De door het gemeentebestuur beschikbaar gestelde wisselbeker werd door wethouder J.L. Raangs aan de Adorper ploeg uitgereikt.

De jaarvergadering van 1971 met 16 aanwezige leden behandelde de vraag hoe men met de steeds geringere belangstelling van de oudere jeugd aan moest. Het was vaak soebatten met de jeugd om nog enige deelname te krijgen voor de georganiseerde activiteiten. Een wielerronde achtte men in verband met de gevaarlijke wegoversteek niet mogelijk. Het werd dit jaar een gekostumeerde voetbalwedstrijd. Twee elftallen opstellen bleek echter niet mogelijk, er kwamen slechts 13 voetballers opdagen. Maar dat was eigenlijk ook niet erg, de potsierlijk uitgedoste spelers zorgden voor veel vermaak. Maar was het geheel een symptoom van een veranderde geest bij de jeugd? Gesproken werd van lauwheid. Het willen opkomen voor en het zich inspannen voor eigen dorp of gemeenschap ging sterk verflauwen; de zeventiger jaren waren angebroken; de tijd begon rijp te worden voor provo of flower power, kraker- of kabouteractiviteiten. De TV deed alom zijn nivellerende invloed gelden. Maar of het met de ouderen zoveel beter was? Ook de jaarvergadering 1972 moest wegens een minimale opkomst opnieuw geconvoceerd worden met het bekende dreigement het bijltje erbij neer te zullen gooien als de opkomst niet beter werd. Kwamen de eerste keer slechts drie leden opdagen, de tweede keer waren het er 21.

Wel kwamen daar grote plannen naar voren: naar aanleiding van een suggestie van de heer G. Stratingh uit Adorp zou onderzocht worden of Sauwerd en Adorp samen partij zouden kunnen zijn in het toen populaire TV-program "Zeskamp" van de NCRV. Ook het gemeentebestuur wilde zijn medewerking verlenen. Naderhand bleek echter dat een dergelijke activiteit behoudens de hoge kosten (zeker f 7000,00) ook de krachten en de accommodatie van deze kleine dorpen te boven zou gaan, waarom men er van afzag. De vereniging had op dat moment f 1085,00 in kas.

Ook het feest van Koninginnedag had een prima verloop: 's morgens na de aubade bij het gemeentehuis en de toespraak van de burgemeester, de schoolkinderoptocht, gevolgd door de bekende kinderspelen. 's Middags een zeepkistenrace en een ballenspel op een hellend spekglad vlak. De toeloop van het publiek, dat zich goed vermaakte, was groot. Dat was ook 's avonds in "Ubbegaheim" het geval, waar het in Sauwerd inmiddels overbekende toneelgezelschap "Noorderlicht" uit Groningen weer een toneelstuk bracht. Behalve sterk spel was het vooral ook de stukkenkeuze, die sterk aansloot bij de Groninger volksaard, waardoor deze toneelavonden steeds zoveel waardering vonden.

Aan het einde van de avond beklom burgemeester Sybesma spontaan het podium om namens de bevolking de Oranjevereniging hulde te brengen voor de ieder jaar weer getoonde inzet om de burgerij een feestprogramma aan te bieden dat klonk als een klok. Een verdiend en op zijn tijd nodig schouderklopje, waar het bestuur gevoelig voor bleek.

Het jaar 1973 werd voor de Oranjevereniging weer een bijzonder jaar naast de normale Koninginnedagviering een grootscheepse viering van het 25-jarig regeringsjubileum van Koningin Juliana.

Op de jaarvergadering trouwens nog een opmerkelijk feit: na een bestuursperiode van 27 jaar, dus vanaf de oprichting, werd afscheid genomen van vice-voorzitter Jurjen Dijksterhuis (74), die ook verschillende jaren als waarnemend voorzitter fungeerde. Hij werd geprezen als een animerende en sti-

"In Wetsinges groen verscholen, staat een mooie oude molen. Nog even en hij ligt er net zo bij, als de oude kosterij."

mulerende figuur binnen het bestuur, die ook in het dorp mede door zijn functie als postkantoorhouder veel voor het dorp heeft gedaan en voor velen veel heeft betekend, met name ook in de oorlogsjaren. Hem werd een wandelstok met zilveren knop en inscriptie aangeboden. Hij werd opgevolgd door ex-caféhouder Jantinus Bakker.

Koninginnedag werd bescheiden gevierd: de bekende aubade voor het gemeentehuis, afgenomen door de burgemeester, gevolgd door een gelukstelegram aan Hare Majesteit. Daarna een optocht van schoolkinderen. 's Middags organiseerde Jeugdhaven een rommelmarkt op het Kerkplein. Opbrengst f 750,00. 's Avonds in "Ubbegaheem" een cabaretprogram, verzorgd door de heer B.R. Lunsche uit Peize, voorheen leider van de cabaretgroep "de Bekketrekkers" uit Roden. Een wat platvloerser vermaak dan het publiek op deze avond gewend was. Op 22 juni was er weer een tweekamp Adorp-Sauwerd aan de Lindenlaan. De gemeentelijke wisselbeker werd nu door wethouder J.G. Bakker uitgereikt aan de winnende Sauwerder ploeg.

Het grote feest kwam op 5 september, het 25-jarig regeringsjubileum van Koningin Juliana. Het begon 's morgens met een optocht, die klonk als een klok. Na de gemeentehuisaubade met toespraak van de burgemeester trok de optocht met het fanfarekorps "Adorp" voorop en de drumband plus majorettegroep als nieuwe fenomenen, met 28 praalwagens door Sauwerd en Adorp. Ook deze optocht trok weer vele bezoekers uit de wijde regio; met name ook weer uit de stad Groningen. In die jaren heerste in Sauwerd een optimistische stemming over de ontwikkeling van het dorp. In 1973 was zelfs het historisch hoge aantal van 35 woningen in aanbouw en werden vooral bij allochtone forenzen geluiden vernomen dat het niet te snel moest gaan en dat er onvoldoende ruim werd gebouwd. Enkele jaren later was de bouw golf echter weer helemaal voorbij.

De deelname van de allochtonen aan de feestelijkheden was groot; over de integratie van autochtonen en allochtonen had Sauwerd toen niet te klagen, ondanks alle verschillen in

levensstijl en cultuuruitingen. In het in 1973 door het Stichtingsbestuur van "Ubbegaheem" uitgegeven boekje "De geschiedenis van Sauwerd en Omstreken" staat de volgende passage geschreven: "Sauwerd slaagde er in bij het 25-jarig regeringsjubileum van Koningin Juliana een feest op touw te zetten dat zijn weerga in de geschiedenis van de gemeente Adorp niet

De Adorper majorettegroep.

vond en dat ook elders de aandacht trok". Het dorp Sauwerd was uitbundig versierd. Het centrum van de activiteiten lag rondom "Ubbegaheem". Daarnaast aan de Lindenlaan, waar voornamelijk allochtonen een alternatief feest met een andere stijl hadden opgebouwd. Een uiting van de veranderingen binnen het dorp, die toen bezig waren zich te voltrekken, doch zich later niet krachtig zouden doorzetten. In de notulen van 1974 werd het onderwijzend personeel en de verdere staf van de school geprezen om hun grote inzet bij de organisatie en de uitvoering van de kinderspelen, waardoor deze ieder jaar opnieuw een bijzonder goed verloop hadden.

Op Koninginnedag 1974, waarop Koningin Juliana haar 65ste verjaardag vierde, was er naast het geijkte program een knobbelrit door het dorp, waaraan echter slechts 10 personen deelnamen. 's Avonds was er de cabaretgroep "Groam" uit Groningen; volgens de notulen een amusant program met een zeer succesvolle bijdrage van de Surinaamse liedjeszangeres Truus Simons.

Een nieuw gegeven in dit jaar was de instelling van een

sportcommissie voor de organisatie van een sportweek en een tweekamp Adorp-Sauwerd. De gangmakers waren mevr. Wiepkens en de heren W. van der Leij en S. Krol. De sportweek ging door en werd een succes; de tweekamp trok in Adorp te weinig deelnemers en werd afgelast.

Het jaar 1975 was weer een lustrumjaar voor de viering van bevrijdingsdag. Op Koninginnedag een optocht met een spelletjesprogram voor de schoolkinderen en 's middags een puzzelwandeltocht, die 147 deelnemers trok. De eerste prijs kon door voorzitter Joh. Teeninga uitgereikt worden aan het gezin E. van Es, het enige koppel met 0 strafpunten.

De bevrijdingsviering begon op 4 mei met een herdenkingssamenkomst in de Wetsinger kerk, die overvol was. Sprekers waren ds. R.A. Witvoet en ds. F.J. Kok. Op de dag zelf was het hoogtepunt weer de traditionele grote optocht, samen met Adorp, die nu het grote aantal van 29 praalwagens trok. Ook nu veel lof voor de kwaliteit van de optocht en een grote publieke belangstelling.

's Avonds had het bestuur het in Sauwerd zeer gewaardeerde toneelgezelschap "Noorderlicht" uit Groningen opnieuw gecontracteerd, hetgeen weer een stampvolle zaal opleverde. Bij de feestvieringen van de laatste jaren in "Ubbegaheem" was duidelijk merkbaar dat Sauwerd in inwonersaantal was gegroeid en de grote zaal te klein begon te worden. De eerste verkenningen om het gebouw uit te breiden kwamen toen op gang. Het zou echter tot 1983 duren voordat de uitbreidingsplannen konden worden gerealiseerd.

Het jaar 1976 hield het afscheid van voorzitter Joh. Teeninga in. Bijna 30 jaar heeft hij deel uitgemaakt van het bestuur, waarvan vele jaren als voorzitter. Op een volgende jaarvergadering werd hij benoemd tot erevoorzitter.

Een novum in dat jaar was een van 4-10 september gehouden lichtweek in Sauwerd en Adorp, in samenwerking met de Handelsvereniging en VVV-Adorp. Het voornemen was, dat dit een tweemaal gebeuren zou worden. Deze lichtweek werd een succes. Herfst 1973 deed zich echter een energiecrisis voor, hetgeen bij sommigen de vraag deed oproepen of energie-

verkwistende lichtweken eigenlijk wel verantwoord waren. Kreeg de Stationsstraat als straat de eerste prijs, door de Politieke Partij Radicalen werd een alternatieve prijs uitgereikt aan fam. A. Stokroos, Plantsoenweg 15, voor hun bijdrage: hun tuin was zeer spaarzaam verlicht met een zwak oliepitje. In het kader van de lichtweek werd een tweedaagse prestatiewandeltocht georganiseerd over 5 en 10 kilometer. In Sauwerd werd een braderie gehouden, die zeer geslaagd en voor herhaling vatbaar werd genoemd. In Adorp was er een crazyrace, die zelfs 1000 bezoekers trok. Ook gaven de "Wierdaruiters" uit Winsum een demonstratie van hun kunnen. In "Ubbegaheem" gaf de Bedumer toneelvereniging "De Schaive Toorn" een opvoering van het blijspel "Oh, dei Tinus".

De lichtweek werd in Adorp afgesloten in het juist gereedgekomen dorps huis "Artharpe". Door verbouwing van een wegens nieuwbouw vrijgekomen openbare school was dit dorps huis tot stand gekomen. Na een officiële prijsuitreiking voor de beste geleverde prestaties werd met muzikale medewerking van "The Starlights", nog menig danspasje gemaakt.

Het jaar 1976 eindigde met rouw: op 26 november kwam het actieve, geziene bestuurslid Jac. Bierling plotseling te overlijden. Het voltallige bestuur bewees hem de laatste eer.

In het jaar 1977 begon Koninginnedag met een optocht voor schoolkinderen bij de Kleuterschool, waarbij de Lagere School zich bij de Acacialaan aansloot. Met het Fanfarekorps "Adorp" voorop gezamenlijk naar het gemeentehuis, waar de kinderen enkele liederen zongen en de burgemeester zijn Oranjetoespraak hield. Na een optocht door het dorp begonnen de spelletjes. 's Middags werd een poging gedaan om het succesnummer van vroeger, de stoelendans, nog eens te herhalen, maar de deelname was nu gering. Andere tijden andere behoeften, zeden en gewoonten. Een daarna gehouden puzzelwandeltocht was blijkbaar te gemakkelijk, want van de 127 deelnemers liepen velen een foutloos parcours. Daarom was een loting nodig voor de eerste prijs. De gelukkige was mevrouw S. Vos-van Klinken.

's Avonds trad in "Ubbegaheem" de Sauwerder toneelgroep "Het Venster" op met het stuk "Een kerel van een vrouw", onder regie van Wim en Corrie Wolters. De groep oogstte veel lof.

Op de jaarvergadering met 17 aanwezigen bleek na een drietal stemmingen niemand bereid de drie vacant geworden bestuursplaatsen op te vullen. Het gevolg was dat het bestuur zelf op pad ging met als resultaat dat men bij de leden met een schriftelijke voordracht kwam om H.H.C. Pentinga tot voorzitter, Tiny Antuma-Dijkstra tot secretaresse en Coba Wit tot lid van het bestuur te benoemen. Tenzij er voor 15 maart 1979 andere kandidaten voorgedragen zouden worden, werden zij als verkozen geacht. Tegenkandidaten bleven uit, zodat op deze niet reglementaire wijze het bestuur weer compleet werd. Op de algemene ledenvergadering bleek nu f 2754.00 in kas te zijn.

Koninginnedag 1979 betekende tevens de 70ste verjaardag van Koningin Juliana. De bedoeling was daar extra aandacht aan te besteden. De opdracht voor de schoolkinderenoptocht was geheel vrij. Het bleek dat er wel extra werk van de optocht was gemaakt. Na de gebruikelijke ceremonie bij het gemeentehuis gingen de kleuters naar "Het Roodborstje" (de naam van de toenmalige kleuterschool) en de kinderen van de lagere school naar "Ubbegaheem", want het weer was te slecht voor buitenactiviteiten.

's Middags was er voor de ouderen een hartenjacht georganiseerd, die een grote deelname trok, terwijl in "Ubbegaheem" enkele kinderfilms werden gedraaid. 's Avonds bracht de toneelgroep "Het Venster" het stuk "Polly Perkins". De toeloop van het publiek was echter zo groot zodat een deel weer onverrichterzake huiswaarts moest keren.

Na de toneelvoorstelling zorgde "Gitta's Moonlight Trio" voor gelegenheid tot dansen. De opmars van de Anglo-Amerikaanse entertainment-cultuur was ook in Sauwerd volop op gang gekomen. Sauwerd kende in de zeventiger jaren een grote inhaalslag in beoefening van de danskunst, zodat de dans na afloop niet meer achterwege kon blijven.

7 DE REGERINGSPERIODE VAN KONINGIN BEATRIX BREEKT AAN

Het jaar 1980 zou voor de Oranjevereniging weer een druk jaar worden. Het begon met de proclamatie van H.M. Koningin Juliana, dat zij voornemens was op 30 april afstand van de troon te doen ten gunste van onze kroonprinses Beatrix. Daarnaast was daar de viering van het zevende lustrum van de bevrijding op 5 mei. En tenslotte was daar nog de tweejaarlijkse lichtweek in september. Voor de viering van de troonopvolging kwam men nu duidelijk voor het dilemma te staan: houden we in ons feestprogram wel of geen rekening met de TV. De conclusie was, dat de TV-uitzending van de troonopvolging zoveel belangstelling zou trekken, dat voor een eigen feestprogram de belangstelling gering zou zijn. Men besloot daarom de kinderspelen al om 8.00 uur te laten beginnen in de hoop om 10.00 uur daarmee klaar te zijn, zodat iedereen zich dan voor de beeldbuis zou kunnen installeren. Voor de avond kon dan weer voor een eigen program worden gezorgd. Deze opzet gelukte. De spelletjes liepen niet teveel uit en weinig na 10.00 uur kon een ieder huiswaarts keren voor het TV-program dat tot ver in de middag zo voortduren. Ieder kind kreeg een beker mee naar huis met daarop de afbeelding van de beide koninginnen. Van het plan om de film "Juliana in 70 bewogen jaren" in "Ubbegaheem" te draaien zag men af omdat de film ook al voor de televisie werd vertoond.

's Avonds was er feest in "Ubbegaheem". Er is niet vastgelegd hoe deze avond is gevuld.

"Het was, dachten we, een geslaagde Koninginnedag, hoewel het voor velen een dag met bijzondere gevoelens zal zijn geweest. Per slot van rekening neem je niet ieder jaar afscheid van een koningin. En dan nog wel van een koningin die om haar kwaliteiten en menselijkheid door vrijwel iedereen werd hooggeacht. Wij hopen dat onze prinses Juliana nog vele jaren gelukkig mag wonen in ons land. Daarnaast dat Beatrix een goede opvolgster van haar moeder mag zijn. Ze zal het zeker niet gemakkelijk krijgen", aldus de notulist.

Het bestuur moest zijn activiteiten binnen een week over-

schakelen van Koninginnedag met de troonswisseling naar de lustrumviering van de bevrijding. De bevrijdingsdag werd toch wat overschaduwd door de troonswisseling. Omdat de 4 meidodenherdenking op een zondag viel, is daar geen, aparte interkerkelijke samenkomst aan gewijd: binnen de kerkgenootschappen zou de herdenking zijn beslag krijgen. Maar op maandag 5 mei was daar weer de grote bevrijdingsoptocht met tal van versierde wagens, opnieuw samen met Adorp. Na opstelling voor het gemeentehuis, waar zoals gewoonlijk het Wilhelmus en het Grunnens Laid werden gezongen, en burgemeester Sybesma de aanwezigen toesprak, begon de jury alvast de wagens te keuren. Daarna vertrok de lange optocht door Sauwerd en Wetsinge en vervolgens naar Adorp, waar de optocht werd ontbonden. De schoolkinderen kregen een verrassingspakketje uitgereikt met drinken en fruit, een bevrijdingspen in rood, wit en blauw met datumopdruk, oranje ballonnen en een wegwerpsjerp.

's Avonds werden in "Ubbegaheem" de prijzen van de optocht bekendgemaakt en kon men kijken naar het toneelgezelschap "Humsterland" uit Oldehove met het stuk "Ik lach er om". Deze titel bleek wat misleidend. "Er viel in dat sombere stuk vrijwel niets te lachen en dat was jammer. Maar gelukkig bracht de muziek van "De Gitta's" de stemming weer wat op peil", aldus de notulist.

En dan was er nog de feestweek van 6 tot 13 september. Het begon op het plein voor "Artharpe" in Adorp, waar alle kinderen uit de gemeente onder vrolijke klanken van het Fanfarekorps meededen aan een ballonwedstrijd. Van de teruggestuurde ballonnen kwam die van Titia Bijma het verst: in Rebgeschein in de vroegere DDR. Er was een tweedaagse wandeltocht van 5 of 10 km, die 175 deelnemers trok. De Adorper ponyclub "De Wierden" gaf een rijdemonstratie op het vroegere voetbalveld (het huidige sportveldencomplex is in 1978 aangelegd), terwijl in "Ubbegaheem" het orkest van de familie Dijo fijne Surinaamse muziek speelde. Er was een braderie in Adorp, een fietsrally die 100 deelnemers trok en erg moeilijk was uitgevallen, terwijl de Sauwerder toneelvereniging "Het Venster" met het blijspel "Blijf zitten waar je zit" in "Ubbegaheem" op de planken kwam. Tenslotte was er in

Sauwerd nog een crazy-race. Op de laatste avond reikte wethouder D. Kruijer in "Artharpe" de prijzen uit aan de winnaars van de wedstrijden en aan de eigenaars van de door een jury aangewezen mooiste versierde en verlichte tuinen. Dit alles in een muzikale omlijsting van "The Blackbirds". Geroemd werd de zeer goede samenwerking met de Handelsvereniging en VVV Adorp in de organisatie van deze feestweek, die zeer geslaagd werd genoemd. Daarmee was een einde gekomen aan de vele feesten van het jaar 1980, die ook van de meelevende burgerij veel inspanning heeft gevraagd.

Het jaar 1981 werd een rustiger jaar: een geijkte viering van Koninginnedag, die op verzoek van Koningin Beatrix niet verhuisde naar 31 januari, maar uit eerbied en genegenheid voor haar moeder blijvend moest worden gevierd op 30 april. De schoolkinderoptocht kreeg als opdracht de uitbeelding van een beroep. Dat gebeurde met veel fantasie: zelfs schoorsteenvegers en koninginnen, clowns en M.E.-ers liepen in de optocht mee. Na afloop nam juf Bos haar kleuters mee naar de kleuterschool, terwijl de overige kinderen door regen uitweken naar "Ubbegaheem". Een middagwandeltocht, uitgezet door Stoffer Krol, trok 160 deelnemers. Daarnaast werden voor 110 kinderen tekenfilms gedraaid in "Ubbegaheem".

's Avonds bracht de Zuidwolder toneelclub "Ons Plougje" het blijspel "De olle vrijgezel". De notulist: "Het stuk werd leuk gespeeld en er werd door het publiek veel gelachen, temeer daar er de laatste jaren bijna nooit meer Groningse stukken werden gespeeld en de mensen dat toch wel eens mooi vinden". Nu, over gebrek aan Groningse toneelstukken op Koninginnedag zou het publiek in de volgende jaren niet te klagen krijgen.

Ook het jaar 1982 werd voor "Willem Alexander" geen opzienbarend jaar. Op de algemene ledenvergadering werd afscheid genomen van bestuurslid Garbrand Bakker, die 20 jaar lang penningmeester is geweest. Dergelijke lange bestuursperiodes kwamen na 1980 nooit meer voor, het werd een komen en gaan van bestuursleden; de trouw aan de vaste plek bleek opeens verdwenen. Behalve erevoorzitter Joh. Teeninga moeten in dit verband genoemd worden Anko Marringa, Duurt J. Jensma, H. van

der Beek (SpoorBeek) en de al eerder genoemde Jurjen Dijksterhuis. Deze laatste spande de kroon met 27 bestuursjaren. Veel respect voor de inzet en trouw van deze bestuurders. Het thema van de schoolkinderoptocht op Koninginnedag was "moderne kledij". Daarbij bleek dat heel wat kinderen hun tijd wel heel ver vooruit waren. Of heel ouderwets? Zoals zo vaak in het leven is het niet alleen met de mode, maar met het gehele opvattingen- en waardenpatroon vaak een vicieuze cirkel: de extremen liggen veelal weer heel dicht bij elkaar. Ook nu had Stoffer Krol weer een wandelpuzzeltocht uitgezet, die door niemand foutloos werd gelopen. Voor de kleintjes waren er weer tekenfilms.

's Avonds in "Ubbegaheem" "Het Venster" met het toneelstuk "De rare familie". De familie Dijo verzorgde weer de muzikale omlijsting met Surinaamse muziek. Het sloot weer een zeer geslaagde Koninginnedagviering af.

In 1982 werd tevens gevierd dat "Jeugdhaven" 25 jaar bestond, terwijl ook de lichtweek weer zou worden gehouden. Besloten werd daar één feest van te maken. Het begon met demonstraties van de ponyclub "De Wierden" uit Adorp, een oriëntatierit per rijwiel, een filmavond en een toneelavond van de toneelgroep "De Schaive Toorn" uit Bedum met het stuk "Stientje". Het spel van deze toneelgroep werd hoog geroemd. Op de slotdag was er nog een fietscrosswedstrijd. De crossfietsen waren door de firma Ferwerda uit Groningen ter beschikking gesteld. Dat bedrijf verlootte bovendien een crossfiets onder de wedstrijddeelnemers. In Sauwerd werd nog een braderie gehouden. Een der opmerkelijke stands was van de gezamenlijke organisatoren van de feestweek: de Oranjevereniging, de Handelsvereniging en VVV Adorp. Om de kas te spekken werd tegen betaling de gelegenheid gegeven het gezamenlijke gewicht van de drie voorzitters, H.H.C. Pentinga, A. Boersma en G. Stratingh, schoon aan de haak, te schatten. Dat gewicht werd officieel vastgesteld op 266,3 kg. De deelname was zeer groot. Drie personen hadden 266kg geschat en deelden de eerste drie prijzen.

Het bijzondere van Koninginnedag 1983 was dat Radio Noord een rechtstreekse uitzending aan de viering wijdde. Voor het

eerst werden de spelletjes voor schoolkinderen in de nieuwe sporthal gehouden, waardoor "Ubbegaheem" voor de uitzending beschikbaar was. In een volle zaal vuurde de programmaleider van Radio Noord zijn vragen af op een tweetal vertegenwoordigers van de gymnastiekvereniging "Wardeus", nl. Wibbe van der Leij en Hajo Wit en een tweetal van "Het Venster", nl. Aly Mulder en Dick Hoogstraten. Aly Mulder kwam als winnares tevoorschijn. Voorts traden Hans Teeninga en Piet Bos in het programma op om wat te vertellen over de Oranjevereniging en over het dorp Sauwerd van vroeger. Toevallig was de winnaar van de Radio Noord-prijsvraag die week ook een Sauwerder: Johan de Lange.

's Middags was er voor de ouderen een verrassingswandeltocht en voor de kleintjes film. En 's avonds weer het bekende optreden van de toneelgroep "Het Venster" met het blijspel "Met de complimenten van de Sheik". Het stuk trok zoveel publiek, dat een aantal weer onverrichterzake huiswaarts moest keren. "We mogen blij zijn, dat er voor Ubbegaheem een uitbreiding op stapel staat, want het is voor ons functioneren broodnodig" aldus, de notulist.

Het jaar 1984 begon met een normale Koninginnedagviering, waarbij in de optocht van de schoolkinderen de kleuters in circustenue waren gehuld en de kinderen van de lagere school een beroep moesten uitbeelden. 's Middags voor de jongere kinderen weer een filmmiddag, die 110 kinderen trok. Groot was de belangstelling voor een door Cor Beukema uitgezette foto-speurwandeltocht: 182 deelnemers. Mevr. Buikema-Snijders was de enige, die de tocht foutloos volbracht.

's Avonds weer de Sauwerder toneelvereniging "Het Venster" met nu een boevencomedy "Dit was de dader" onder regie van Thora Justesen. De avond werd muzikaal opgefleurd met een Dixielandorkest met de Oranjeverenigingsvoorzitter Hein Pentinga als dirigent.

Een grote activiteit in dat jaar was de viering van het feit, dat Sauwerd 100 jaar geleden op het landelijke railnet werd aangesloten door de opening van de spoorlijn Groningen-Delfzijl. De tweejaarlijkse feestweek werd daarom verschoven van september naar juni. Het hoogtepunt was een viering op het Stationsplein op maandag 18 juni. Voor deze gelegenheid

stopte een trein in Adorp om schoolkinderen en verdere belangstellenden naar Sauwerd te brengen. Daar was een gezellige sfeer: een draaiorgel zorgde voor vrolijke muziek, verder een poffertjeskraam van de plattelandsvrouwenbond, een haringkar, een springkussen en veel schoolkinderen, die allen op het sein van de burgemeester in het kader van een ballonwedstrijd honderden veelkleurige ballonnen de lucht in lieten gaan. Burgemeester Sybesma onthulde een perronklok als jubileumgeschenk van de gemeente aan de NS. Een demonstratiewagen van de NS zorgde voor treinreclame. Ook op de terugweg stopte de trein in Adorp. Voor de schoolkinderen werd op de Stationsstraat een straattekenwedstrijd gehouden. Vanzelfsprekend stond ook hierbij de trein centraal. Verder waren er in deze week een fietsspeurtocht (90 deelnemers) en een braderie met als onderdeel ook een kinderbraderie. De Sauwerder schoolkinderen maakten een treinreis naar Delfzijl met een bezoek aan het zeeaquarium en het verkeerspark. Een tweekamp tussen de Adorper en de Sauwerder school (Adorp won) en voor de kleuters een poppenvoorstelling van het theater "Poes-pas".

Op de slotdag een speurtocht door Sauwerd en omgeving met als onderdeel een reis per trein naar Groningen-Centraal, waar een tentoonstelling over de jubilerende spoorlijn te bezichtigen viel. De feestweek eindigde met een midzomernachtfeest in en om "Artharpe" met een barbecue en muziek van het Surinaamse orkest "The Sur Brothers". Eindconclusie: "begunstigd door prachtig zomerweer een heel gezellige, geslaagde feestweek met vele activiteiten, voor elk wat wils".

In het jaar 1984 kwam er een eind aan het 17-jarige bewind van burgemeester Sybesma wegens vertrek naar de gemeente Ten Boer. Hij werd opgevolgd door burgemeester J.P.H. Bruins Slot, voorheen gemeentesecretaris van Kamerik en Zegveld (U).

8 VERDER MET BURGEMEESTER J.P.H. BRUINS SLOT

Het jaar 1985 was weer een jubileumjaar van de bevrijding. Maar daarbij deed zich een complicatie voor: de bevrijdingsdag viel op een zondag. Hoe deze dag te vieren? De gedachte de viering te combineren met Koninginnedag viel slecht,

temeer ook omdat de landelijke overheid vasthield aan 5 mei, waarbij maandag 6 mei een normale werkdag zou zijn waarop ook de kinderen weer naar school moesten. Deze uitwijkmogelijkheid was daarmee ook afgesneden. Maar een viering als in het verleden zou in Sauwerd op zondag op slechts geringe deelname kunnen rekenen.

Het bestuur van de Oranjevereniging verklaarde daarop Koninginnedag op de gebruikelijke wijze te zullen organiseren, doch de viering van bevrijdingsdag over te laten aan een voor dit doel te vormen comité.

Koninginnedag verliep volgens het aloude recept; vermeldenswaard is alleen, dat de wandeltocht op de middag was uitgezet over de weilanden van de Sauwerder- en Wetsingermeeden, waarmee de wandelaars op plekken kwamen waar men normaal niet komt. De 175 wandelaars waren er heel tevreden over. 's Avonds weer "Het Venster" in een bomvolle Ubbegaheemzaal, welke juist met een derde travee was uitgebreid.

Een nieuw element was een openbare herdenking van de gevallen. Daartoe werd in 1985 aan de Plantsoenweg voor het gemeentehuis een monument opgericht, waarop een voorheen in het gemeentehuis aanwezige herdenkingsplaat voor de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog werd aangebracht. Deze openbare openluchtherdenking met een toespraak door een medeburger van de gemeente Adorp, het blazen van "The Last Post", het leggen van een krans door een tweetal jeugdige inwoners, een bijdrage van een zangkoor en het in acht nemen van een paar minuten stilte, trok sindsdien een toenemende belangstelling van de zijde der burgerij. Dit initiatief van een herdenkingscomité uit 1985 is dus een blijvend gebeuren geworden. Zaterdagavond 4 mei 1985 voor het eerst; K. Bakema sprak de herdenkingsrede uit en vervolgens een kranslegging door kleinkinderen van de in het concentratiekamp Bergen-Belsen omgekomen medeburger M.E. Veldman.

Tijdens een herdenkingsbijeenkomst in de Gereformeerde Kerk op bevrijdingszondag 5 mei sprak burgemeester Bruins Slot een herdenkingsrede uit en werd naast samenzang van vaderlandse liederen door J.G. Bakker op het orgel "Marche funèbre" (mars der gedoemden) van Alexandre Guilmant uitgevoerd. "Soli Deo Gloria" zong een aan het karakter van de bijeenkomst aange-

past repertoire, terwijl schoolkinderen onder leiding van mevr. Bakema-Bos vreugdedansjes uitvoerden. Na afloop was veel lof te horen over deze sobere, maar zeer stijlvolle zondagse viering.

De algemene ledenvergadering 1986 kampte weer met een minimale publieke belangstelling: inclusief het bestuur waren slechts 7 leden aanwezig. Gelukkig was ook het nieuwe beheerdersechtpaar van "Ubbegaheem" Jannes en Martha Hovenkamp aanwezig, die en passant lid werden. Met hun komst ging het dorpshuis "Ubbegaheem", dat met de vorige beheerder in een neerwaartse spiraal was geraakt, een nieuwe toekomst tegemoet. Bij het punt bestuursverkiezing liep de zaak vast: er waren geen beschikbare kandidaten voor twee ontstane vacatures. Maar in één vacature werd op bijzondere wijze voorzien: een missie naar de heer K.M. Geertsema tijdens de vergadering had succes. Hij werd uitgenodigd alsnog ter vergadering te komen, waarin hij bewilligde en bereid bleek een bestuursfunctie te aanvaarden. De andere vacature bleef onvervuld, maar naderhand stelde het aanwezige oud-bestuurslid Tiny Antuma-Dijkstra zich beschikbaar in de vacature Oosting, die naar elders vertrok, zolang zijn periode nog zou duren.

Het onderwerp voor de schoolkinderoptocht op Koninginnedag werd "dieren". Voor de spelletjes na afloop van de optocht ving juf Bos met haar helpsters de groepen 1 en 2 op, terwijl een ploeg schoolbestuursleden en ouders de spelletjes voor de overige groepen begeleidden. De tijd, dat voornamelijk het schoolpersoneel zich hiervoor inzette was voorbij. Ook zag, men de optocht steeds korter worden. In toenemende mate achtten de leerlingen van de groepen 7 en 8 zich er boven verheven om aan zo'n kinderoptocht deel te nemen. De filmmiddag werd afgeschaft wegens de hoge kosten, maar ook "omdat het bestuur de oppasfunctie voor de jongsten niet meer zo geweldig ambieerde". De tijden en taakopvattingen veranderden. Er kwam nu een wandelspeurtocht voor jong en oud, met verschillende opdrachten voor de jongeren en de ouderen. 's Avonds weer "Het Venster" met het stuk "Het Pleintje" van Carlo Goldini. Het moeilijke stuk werd "met gemengde gevoe-

lens" ontvangen, aldus de notulist. Maar gelukkig zorgden "Gitta en haar Moonlightserenaders" weer voor een vrolijke afsluiting van een opnieuw zeer zomerse Koninginnedag.

De algemene ledenvergadering van 1987 trok 10 leden. Een heikel punt was een noodzakelijke contributieverhoging van f 7,00 tot f 10,00 per gezin. Voor alleenstaanden vanaf 18 jaar bleef de contributie f 5,00. Hein H.C. Pentinga werd na 3 jaar voorzitter te zijn geweest opgevolgd door Jan Anne Veldman.

De enige activiteit in dat jaar was Koninginnedag. Deze kreeg echter een bijzonder karakter omdat prins Bernhard en prinses Juliana hun gouden huwelijksfeest vierden. Alle leerlingen van de inmiddels gecreëerde basisschool kregen een balpen met opdruk van het gouden paar uitgereikt.

Voor het eerst werden voor de laagste drie groepen van de basisschool de spelletjes gehouden in "Ubbegaheem" en voor de hogere groepen in de sporthal. "Jeugdhaven" stelde zijn geluidsapparatuur, bediend door Jan Deemter en Wietse Hut, ter beschikking. 's Middags weer de befaamde wandelspeurtocht met weer mooi weer en 's avonds "Het Venster" met het blijspel "In de holte van je arm" van Dimitri Frenkel Frank. Volgens de notulen een leuk stuk, dat voortreffelijk werd gespeeld. In het jaarverslag over 1987 staat echter vermeld, dat er een discussie ontstond over het wel of niet leuk zijn van dat toneelstuk. De meningen bleken verdeeld. Het was toneelspel van een hoog amateursniveau en een stukkenkeuze die niet afgestemd bleek op de modale Sauwerder.

Na afloop zorgde de familie Dijo voor gezellige muziek waarop menig danspasje werd gemaakt. "Zo werd weer een gezellige Oranjeveestviering afgesloten, zoals we dat in Sauwerd gewend zijn", aldus de notulist.

Ook de algemene ledenvergadering 1988 bracht het niet verder dan 10 aanwezigen. De reactie was nu anders dan in het verleden bij een dergelijke situatie. "Als er geen belangstelling is, nou, dan maar niet. Geen bericht is goed bericht". Het idee werd geboren om aan de agenda van de algemene ledenvergadering een attractief punt toe te voegen, bijv. door Ad Koolwijk uit te nodigen om zijn film "Sauwerd

Fanfarecorps "Adorp".

het jaar rond" te vertonen.

De schoolkinderenoptocht van 1988 stond in het teken van oude klederdrachten. Burgemeester en mevr. Bruins Slot gaven hieraan wel op een heel bijzondere wijze gehoor: tijdens de aubade voor het gemeentehuis ging de burgemeester gekleed in een officieel tenue zoals vroeger door ministers en andere hoogwaardigheidsbekleders werd gedragen, compleet met steek. Mevr. Bruins Slot had zich in bijpassende kledij gestoken. Eén van de meest stijlvolle presentaties, ooit in de gemeente Adorp bij een officiële gelegenheid geboden.

Ook de schoolkinderen hadden hun beste beentje voorgezet. Daarbij voor het vijfde jaar achtereen prachtig weer; de Koninginnedagviering in Sauwerd kon niet meer kapot. De

publieke toeloop bij de aubade zag men ook ieder jaar stijgen.

De traditionele wandeltocht kreeg deze middag een avontuurlijk karakter. Ruim 140 deelnemers trokken langs kleipaden, rivierdalen en door weilanden, genietend van het zonovergoten landschap. Tegelijkertijd een eenvoudiger "keuveltocht" voor ouderen met 40 deelnemers en voor kinderen een wandeltochtje met opdrachten. Daar deden 30 kinderen aan mee. De organisatoren slaagden er dus in samen meer dan 200 mensen het veld in te krijgen. 's Avonds weer "Het Venster" met het komische toneelstuk "Contact met Kootje" van Hans van Wijngaarden. "Een vrolijk en gezellig toneelstuk waar iedereen van genoot", volgens de notulist. En weer zorgde Gitta met haar club voor gezellige muziek. Eind mei 1988 kwam het bestuur nog eens bijeen voor een evaluatie van de afgelopen vieringen en plannen te maken voor de toekomst. En dat alles met prachtig zomerweer in de mooie tuin van Jan Anne en Ditty Veldman. Heel gezellig, onder het genot van lekkere hapjes en drankjes. Waarschijnlijk zijn daar diepgaande gesprekken geweest, want even later vindt een gesprek plaats met de toneelgroep "Het Venster". Het resultaat was, dat zij "om diverse redenen" niet langer zullen optreden op Koninginnedag. Als gevolg daarvan werd contact opgenomen met een inmiddels gevormde toneelgroep "Het Stel" met Piet Drijfhout als leider. Deze groep was graag bereid de toneelavond van Koninginnedag te verzorgen.

De activiteiten van de Oranjevereniging in 1989 beperkten zich tot de organisatie van Koninginnedag en het vooruitkijken naar de viering van het negende lustrum van de bevrijding in 1990. De viering was traditioneel: verzamelen van de kinderen op het schoolplein (voor het laatst aan de Burchtweg!), waar de jury de prijzen voor de versieringen vaststelde. Daarna met het Fanfarekorps "Adorp" voorop naar het gemeentehuis, waar met het toegestroomde publiek ons nationale volkslied en het Grunnens Laid werden gezongen, de burgemeester zijn toespraak hield, eindigend in een driewerf hoera voor Hare Majesteit, waarna een gelukstelegram namens de burgerij aan Hare Majesteit werd verzonden. Daarna de optocht door het dorp, voor de groepen 1,2 en 3, eindigend in

"Ubbegaheim" voor spelletjes en traktaties en voor de overige groepen in de sporthal met hetzelfde doel. Veel ouders volgden daar de prestaties van hun kinderen, het overige publiek droop langzamerhand af naar huis om daar op de TV de verjaardagsviering ergens in Nederland te volgen.

's Middags was er een wandeltocht naar Garnwerd over ongebaande wegen: de mensen moesten maar zien dat ze de barrières op de Reitdiepdijk namen. Groot was de verbazing en waardering dat in Garnwerd trekkers met wagens gereedstonden om het publiek in triomf terug te brengen naar Sauwerd.

's Avonds in "Ubbegaheim" na een "daverend welkomstwoord" van erevoorzitter Joh. Teeninga en het zingen van het Wilhelmus, voor het eerst de toneelgroep "Het Stel". Ook voor het eerst weer een Gronings stuk. In het verleden zag men daarvan af

Laatste koninginnedag in de gemeente Adorp.

omdat teveel Sauwerders dat onvoldoende zouden kunnen verstaan. Maar de vraag naar Groningse stukken groeide, het Gronings leek weer meer populair te worden. De eerste Groningse toneelavond werd dan ook een groot succes. Gespeeld werd het stuk "Wie kenn' der nait mit oet!". Een stuk met voor een familie veel financiële zorgen en veel verwickelingen, maar natuurlijk met een "happy end". En de Gitta's zorgden voor sfeermuziek en na afloop goed voor een dansje. "Op enkele schoonheidsfoutjes na, die voor de volgende keer zeker de aandacht verdienen, was het weer een gezellige en feestelijke Koninginnedag", aldus de notulist.

9. SAUWERD NU VERDER ZONDER GEMEENTEHUIS

Grote veranderingen in Sauwerd. Eind 1989 reden grote vrachtwagens bij het gemeentehuis voor om de inhoud ervan, inventaris en archiefstukken, opgebouwd in 179 jaren, af te voeren naar Winsum. Met uiterst gemengde gevoelens zag de bevolking aan, wat hier gebeurde. Hoe moesten we nu verder met onze Koninginnedag, een onvervangbaar stukje folklore geworden in ons dorp, en met onze feesten. Pijnlijk te ervaren, hoe het bestuurlijke hart uit ons dorp was weggesneden. Onze dorpsidentiteit, die juist vóór de gemeentelijke herindeling zich heel goed profileerde, zou in het grotere geheel snel vervagen en verbleken.

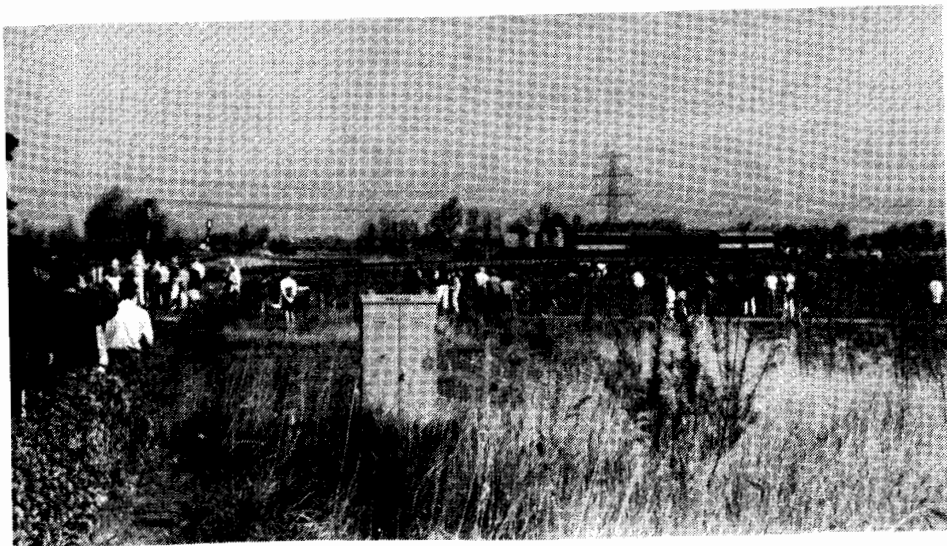
Maar bij de pakken neerzitten heeft geen zin, ook de Oranjevereniging pakte haar taak weer op om aan te koersen op Koninginnedag 1990.

De tweede verandering was het gereedkomen van de nieuwe basisschool "De Meander" op de plaats waar voorheen de kleuterschool "Het Roodborstje" stond. De oude school werd juist verbouwd tot Geertsema's textielzaak "School is out". De kinderen verzamelden zich nu op het schoolplein van de nieuwe basisschool voor de traditionele optocht. Daar werd ook samen met Fanfarekorps "Adorp" de aubade gebracht. Gelukkig kwam de nieuwe burgemeester ir. A.A. Dees de eerste keer zelf naar Sauwerd om daar de aubade in ontvangst te nemen en de toespraak te houden, zodat Sauwerd nog een beetje het gevoel kreeg er ook bij te horen. Maar er zal een mensen-

generatie over moeten verlopen voordat de laatste nostalgische sporen naar de toestand van voorheen verdwenen zullen zijn.

Na de kinderoptocht gingen de jongste groepen naar de sporthal voor spelletjes, de oudere groepen gingen ganzenbordspelen.

Een bijzonderheid op deze Koninginnedag was, dat de koninklijke trein Sauwerd passeerde, op weg van Loppersum naar Haren, de plaatsen waar de koninklijke familie de verjaardag vierde. Tussen 11.00 uur en 11.30 uur was deze passage te verwachten. Velen stroomden richting station om de trein te zien. Naarmate de tijd vorderde namen de activiteiten toe, helicopters in de lucht voor bewaking en TV-opnamen. Via draagbare radio's bleef men op de hoogte waar de trein zich bevond. Na korte tijd kwam de trein vanuit Bedum in zicht. In dichte drommen stond het publiek op de perrons en bij de overwegen, waaronder ook veel Winsumers. Gehoopt werd, dat de trein bij de passage van het Sauwerder station even langzaam zou rijden. Maar niets werd minder waar: met hoge snelheid denderde de trein voorbij en had het publiek het nakijken. Ietwat teleurgesteld droop het volk weer af, maar och, het

De koninklijke trein neemt de legendarische bocht van Sauwerd.

weer was schitterend, dus zo erg was het ook weer niet.

Ook 's middags was er wat bijzonders: de organisatie "Keep them rolling" deed met een Noord-Groningeronde ook Sauwerd aan en zou er zelfs geruime tijd verblijven. Het betrof een grote verzameling legervoertuigen, die in de Tweede Wereldoorlog zijn gebruikt en door een vrijwilligersgroep zijn verzameld en onderhouden. Ook hier konden de mensen de herinneringen aan de bevrijding weer wat boven water halen. 's Avonds een toneeluitvoering van "Het Stel" met het stuk "De Laidjeszanger" en een muzikale omlijsting van "The Gitta's". Weer een geslaagde Koninginnedag. Maar het hoofdcacent van de feestelijkheden viel op 5 mei, bij de viering van het 9de lustrum van de bevrijding. Daarvoor was door de bevolking geruime tijd gewerkt aan 26 praalwagens, die tezamen een indrukwekkende optocht vormden. Na verzamelen op de Plantsoenweg werden de wagens gejureerd ("een heidense klus") en werd voor het voormalige gemeentehuis het volkslied gezongen. Wethouder A. Kalk sprak de toegestroomde bevolking toe. Een verrassing was, dat ook een Canadese bevrijder aanwezig was. Met een grote mate van bewogenheid sprak hij het publiek toe.

Behalve de bevrijding was ook de gemeentelijke herindelings een van de items van de optocht. Veel nostalgie sprak uit de wagen "het "SLOT" van BRUINS": onder het wapen van de gemeente Adorp de lege burgemeesterszetel.

De publieke belangstelling voor de optocht was weer zeer groot; van heinde en ver was men naar hier gekomen want Sauwerd en Adorp hebben zich een reputatie omtrent de kwaliteit van de optochten opgebouwd. Deze kwaliteit was nu extra goed.

De gehele morgen reed de optocht door Sauwerd en Wetsinge en na een pauze, voor de kinderen heel nodig, werd 's middags Adorp aangedaan. Ook daar veel publieke belangstelling.

's Avonds bracht de cineast A.M. Koolwijk, vroeger een der presentatoren van het TV-program "Van gewest tot gewest", zijn film "Sauwerd het jaar rond" uit. Twee jaar is Koolwijk met deze film bezig geweest om het dorp met zijn omgeving, zijn bewoners, zijn activiteiten en feesten te filmen. "Het

is verbazend, wat zich in zo'n tijdsbestek wel niet allemaal afspeelt", aldus de notulist. Deze Sauwerd-film ligt thans opgeborgen in de kluis van het voormalige gemeentehuis. Naar het publiek heeft de Oranjevereniging in deze periode blijkbaar een toenemende mate van sympathie verworven, want een ledenwerfactie leverde 50 nieuwe leden op.

In 1991 was op Koninginnedag het morgenprogram volgens het beproefde recept. Wethouder A. Kalk nam de aubade in ontvangst en hield een toespraak. Anders was het middagprogram. Weliswaar begon het met een wandeltocht over Hekkum, maar bij het Sauwerder haventje begon een groot spektakel: touwtrekken over het water, polsstokverspringen en sjoelen op een 7 meter lange bak. Met name het touwtrekken kon haast niet anders verlopen of de verliezende ging onder luid gejuich het water in. Omdat het koud en guur weer was, zag men dan ook diverse enthousiastelingen richting dorp lopen voor droge kledij. Ook aan de "droge" spelletjes werd flink deelgenomen. In "Ubbega-

Het "Slot" van Bruins.

heem" 's avonds weer "Het Stel" met het stuk "Het biologisch wonder" met muzikale omlijsting van "The Gitta's".

Het jaar 1992 begon met een opnieuw door fraai weer begunstigde Koninginnedagviering. Het onderwerp van de schoolkinderenoptocht was: "De eenwording van Europa". De kinderen (en wellicht hun ouders) hadden er veel werk aan besteed; het was een fleurige, bonte optocht met veel Europese vlaggen, munten, klederdrachten, enz. Op het plein van "De Meander" sprak voorzitter A.J. Loskamp het verzamelde publiek toe. Wethouder drs. H. Theisens nam namens het gemeentebestuur van Winsum de aubade in ontvangst en sprak zeer lovende woorden over ons Vorstenhuis, waarmee Nederland zich gezegend mag weten. Met het fanfarekorps "Adorp" voorop was de optocht weer een kleurrijk geheel. De groepen 1 t/m 4 gingen naar de sporthal voor spelletjes en een traktatie, de groepen 5 t/m 8 naar de voetbalkantine voor bingospel.

In de namiddag een wandelpuzzeltocht met opdrachten naar Garnwerd. En 's avonds weer de toneelgroep "Het Stel" met het stuk "Een schat van een buste". Leuk gespeeld, maar inhoudelijk wat onder de maat.

Met een dansorkestje er bij, ging een ieder na afloop "moe maar wel voldaan" weer naar huis.

De lichtweek van 17 tot 26 september werd weer in samenwerking met de Handelsvereniging en VVV-Adorp georganiseerd. De opening werd verricht door burgemeester Dees op het Kerkplein door aan de jeugd het startsein te geven voor het oplaten van honderden veelkleurige ballonnen. Tegen een strakblauwe lucht verdwenen de ballonnen in de oneindigheid, althans de meeste. Enkele kwamen niet verder dan de toppen van nabijstaande bomen. Altijd een fascinerend gezicht. Na het invallen van de duisternis een wandeltocht door Sauwerd en Groot en Klein Wetsinge om de verlichte en versierde tuinen te bekijken. Later werd deze wandeltocht herhaald in Adorp. Verder was er een Solexrace, waaraan ook de Solexclub "Het Plofke" meedeed. De race was mede door mooi weer geslaagd. Verder een optreden van de fakir Samira, die samen met drie slangen dansjes uitvoerde en blootsvoets over glasscherven liep. Ook sportwedstrijden met volleybal, karate

en gekostumeerd voetbal en een optreden van de Winsumer "Reitdiepruiters", die de verschillende takken van de ruitersport aan het publiek demonstreerden. Verder een braderie aan de Oude Winsumerstraatweg en de Meidoornlaan en lest best een optreden van de folkloristische volksdansgroep "De Boanopstekers" uit Baflo, met klederdrachten uit heel Nederland. Een heel goed geslaagde avond. Bij de prijsuitreiking voor de verlichte tuinen en straten kwam als eerste prijswinnaar de Karspelweg in Wetsinge naar voren; een opmerkelijk gegeven omdat Groot Wetsinge voorheen veelal verstek had laten gaan. Het dorp begon duidelijk een nieuwe, eigen identiteit te krijgen. Ook de Oosterstraat leverde een grote prestatie. Verder zat het het bestuur dwars, dat de gemeente de jaarlijkse subsidie voor "Willem Alexander" heeft ingetrokken omdat de vereniging ruim bij kas zat. Zelfs moest het subsidie over het afgelopen jaar worden terugbetaald. Een afstraffing van goed financieel beheer, vond de ledenvergadering.

Koninginnedag 1993 had voor de schoolkinderenoptocht geen speciaal thema; ze waren geheel vrijgelaten in hun presentatie. Veel kinderen hadden hun fantasie goed kunnen uitleven en waren prachtig verkleed. Burgemeester Dees sprak het bij "De Meander" toegestroomde publiek toe, evenals de voorzitter van de Oranjevereniging, Ap Loskamp. Begeleid door het Fanfarekorps "Adorp" werd het Wilhelmus en het Grunnens Laid gezongen, waarna de optocht door het dorp, opnieuw met prachtig weer, opgang kwam. Na afloop spelletjes voor de diverse rubrieken jeugd, vergezeld van traktaties zoals ijsjes en een drankje. 's Middags een wandeltocht langs de Oosterlaan naar de Oude AE. Daar kon men kiezen tussen een korte route over de Sauwerdermeeden of een lange route over de Winsumermeeden. Het publiek was zeer tevreden over deze tocht. De toneelgroep "Het Stel" vulde weer het avondprogramma met een criminele klucht "Stuff". De groep kreeg de zaal weer goed in zijn ban. "Harry's One Man Showband" sloot de avond af met voor elk wat wils muziek; voor de jeugd zelfs een stukje "house".
Tevreden stelt de notulist vast, dat Koninginnedag 1993 weer met plezier is beleefd.

Het jaar 1993 kende ook weer een spoorwegjubileum: de spoorlijn Sauwerd-Roodeschool bestond 100 jaar. Nu werd echter niet de Oranjevereniging voor de viering ingeschakeld, doch de in 1990 opgerichte Vereniging voor Dorpsbelangen Sauwerd en Wetsinge. De officiële ingebruikname van de lijn was op 16 augustus 1893, maar in verband met de vakanties was de viering uitgesteld tot zaterdag 16 oktober 1993. Hoogtepunt was het laten rijden van een fraaie oude stoomtrein op het traject, die drie retourritten maakte en veel reizigers, kijkers, filmers en fotografen trok.

Samen met een bewonerscomité langs de Stationsstraat werden het station en omgeving opgetuigd. Op het perron het Adorper Fanfarekorps en nog een aantal attracties. Ondanks het feit dat de dienstregeling van de Roodeschoolster trein geen stop in Sauwerd meer kent was de publieke belangstelling groot, vooral ook aangemoedigd door het feit dat in het kader van de privatisering van de NS het voortbestaan van de lijn bedreigd leek. Protestborden daartegen lieten aan duidelijkheid niets te wensen over.

De jubileumtrein.

Koninginnedag 1994 had naast de gebruikelijke ceremonie voor "de Meander" voor de optocht van de schoolkinderen het onderwerp sprookjes of stripfiguren. Daarna spelletjes voor de jongsten en bingoën voor de oudere scholieren. 's Middags een sprookjes-vossenjacht. En 's avonds zorgde "Het Stel" weer voor toneelvermaak. Het gezelschap "Minco" zorgde voor de muzikale omlijsting. Daarnaast werd in de derde septemberweek opnieuw een lichtweek georganiseerd. Maandagavond 12 september opende wethouder R.H. van Biessum de week, die van start ging met een fietspuzzeltocht. De actieve medewerking van de burgerij door de straten en individuele tuinen te versieren, was goed. De straten brachten een gekozen land in beeld. Met name Groot- en Klein Wetsinge en de Oosterstraat blonken opnieuw uit. Helaas was het weer die week overwegend slecht, waardoor er 's avonds te weinig publiek op straat was. Daaronder leden ook de openluchtactiviteiten. Naast een braderie, een bingoavond en het optreden van een shantykoor was er een door de karatevereniging Za-Kura verzorgde demonstratie, die goed werd bezocht. De jeugd werd nog een middagje door de goochelaar Woltini vermaakt. De prijsuitreiking voor de mooiste straten en tuinen werd in "Artharpe" gehouden. Een vrolijke bijeenkomst. Maar de muzikale omlijsting zorgde voor zo'n overmaat aan decibels, dat ondanks herhaalde verzoeken dat wat te verminderen, velen de zaal voortijdig ontvluchtten. Bij de evaluatie van deze lichtweek werd toch een zekere lichtweekmoetheid geconstateerd, ondermeer zich uitend in een verminderde belangstelling van de zijde van het publiek voor de diverse activiteiten, onafhankelijk van het feit, dat het weer niet meezat. De vraag werd dan ook gesteld of een lichtweek iedere twee jaar moet worden georganiseerd of dat de frequentie omlaag moet. Naderhand zou daartoe worden besloten.

Tot slot het jubileumjaar 1995. Het begon niet erg opgewekt. Op de algemene ledenvergadering waren alleen de zeven bestuursleden aanwezig; zelfs niet de kascommissie. Gelukkig lag er een briefje, dat de kas in goede orde was bevonden. Met een kassaldo van f 6623,84 stond de vereniging er financieel niet slecht voor. Het ledental bedroeg 322. Een paar niet aanwezige leden bleken naderhand bereid een

bestuursfunctie te aanvaarden: Piet Ritzema als penningmeester en Lia Olthof als lid.

Ook nu was de eerste activiteit de organisatie van de feestelijkheden rondom Koninginnedag. Omdat 30 april op een zondag viel werd de dag gevierd op zaterdag 29 april. Weer met de Adorper Fanfare en na de jurering van de bijdragen van de schoolkinderen aan de optocht werd door wethouder K.K.A. Wiersema de aubade in ontvangst genomen. Een door hem uitgesproken gelukwens aan Hare Majesteit en aan het gehele Koninklijke Huis, eindigde met een driewerf hoera voor de Koningin, waarna de optocht weer zijn ronde door het dorp maakte. Dit weer gevolgd door spelletjes voor de jongere en bingo voor de oudere kinderen. 's Middags een zeskamp tussen de Sauwerder straten. De eerste en tweede prijs waren voor de Oosterstraat, de derde prijs was voor de Lindenlaan.

"Het Stel" verzorgde weer de traditionele toneelavond met het vanuit het Nederlands door Corrie Wolters in het Gronings vertaalde blijspel "Mien vrund de Perfessor". De populariteit van toneel in het Gronings bleek de laatste jaren in Sauwerd sterk gestegen, ook bij Nederlandstaligen. Waarschijnlijk omdat mooi uitgesproken echt Gronings schaars begint te worden, waardoor de waardering ervoor stijgt. En "Harry's One Man Show" (nog niet in het Gronings vertaald) zorgde weer voor de muzikale entertainment.

Het zwaartepunt van de feestelijkheden kwam echter weer te liggen bij de jubileumviering van de bevrijding. Nu wel heel bijzonder: 50 jaar vrij Nederland! Het enthousiasme om dat te vieren bleek groot. Om alvast wat in de sfeer te komen lag daar het aanbod van de vrijwilligersorganisatie "Keep them Rolling" om op Tweede Paasdag met een groot aantal Canadese legervoertuigen, die ook tijdens de bevrijding in gebruik waren, ook Sauwerd in het bezoekprogramma op te nemen. Maar het bestuur van de Oranjevereniging vond de kosten daarvoor te hoog. Het gevolg was dat de lange colonne voertuigen Sauwerd passeerde zonder te stoppen. Maar de snelheid lag zo laag, dat iedereen de voertuigen volop kon bezichtigen of fotograferen. Er kwam veel volk naar kijken. Voor de grote bevrijdingsoptocht van 5 mei werden lang van tevoren de voorbereidingen getroffen en werden "in het geheim" door straten en

groeperingen de voertuigen voor de optocht opgetuigd. Het resultaat mocht er zijn: 26 schitterend opgebouwde praalwagens, die veelal episoden uit de bezettingstijd uitbeelden, trokken door Adorp, Sauwerd en Wetsinge. Prachtig weer en zeer veel publiek, van heinde en ver. Een dag om enthousiast over te zijn. Het zijn dagen, die de burgerzin door de gezamenlijke activiteit als straat of als groepering sterk doen vergroten. De kwaliteit van de Adorp-Sauwerder optocht blonk uit boven alles wat er in de omgeving te zien was. Met name de grote dorpen met ernstiger vermassaliseringverschijnselen lieten het op deze viering afweten of werkten met van elders ingehuurde activiteiten. De kracht van kleinere gemeenschappen werd op deze dag duidelijk gedemonstreerd. Het was een waardige viering van 50 jaar vrij Nederland met een vorstenhuis om trots op te zijn en ook 50 jaar Algemene Oranjevereniging "Willem Alexander", die zich al die tijd heeft ingespannen om in een veranderende samenleving aan al deze vieringen gestalte te geven.

Huidige bestuur vlnr: Piet Ritzema, Lia Olthof, Harm Jan Bolt, Ap Loskamp, Sandra v/d Ploeg, Alie van Dijken, Tjeert Geertsema.

10 TOT BESLUIT

Het is geen eenvoudige taak om ieder jaar opnieuw één of meer feesten te organiseren om de bevolking de gelegenheid te geven haar afhankelijkheid aan ons vorstenhuis te demonstren of op andere wijze het dorp te profileren. Dankbaar willen wij thans memoreren, dat vijftig jaar lang mensen bereid zijn gevonden om hun schouders onder dat werk te zetten, soms tientallen jaren lang. En dat met de constatering, dat van meelevendheid bij de bevolking, gezien de opkomst op de algemene ledenvergaderingen, vaak weinig sprake bleek. Een bevolkingsdeel dat vindt dat het wel goed gaat en het prachtig vindt dat er van alles wordt georganiseerd, maar er zich persoonlijk niet graag mee lastig gevallen ziet. Of soms nog erger: zich zeer kritisch uitlaat over alles wat er verkeerd is gegaan of achterwege is gebleven, zonder zichzelf ook maar ergens voor te hebben ingezet. Of denigrerend spreekt over al dat dorpse gedoe waar zij zich boven verheven voelen, doch waar niets tegenover wordt gesteld. Het zijn de symptomen van een verindividualiserende en ontsocialiserende samenleving.

Door de grotere mobiliteit blijkt de voorheen vaak hechte sociale band binnen de dorpssamenleving in te boeten. De plaats wordt meer en meer ingenomen door bovendorpse tussenmenselijke bindingen, hetzij beroep of maatschappelijke status, hetzij politieke of kerkelijke verbanden.

Wil het kleinere dorp zich als leefbare woongemeenschap handhaven, dan is het zoveel mogelijk inschakelen van alle burgers van grote betekenis. Voor sociaal ingestelde mensen is het kleinere dorp vaak bijzonder leefbaar: ze geven er veel aan en spannen zich er sterk voor in, maar ze krijgen er ook vaak heel veel voor terug.

In dit kader heeft de jubilerende Oranjevereniging een heel positieve bijdrage geleverd aan de "community organizing" van het dorp Sauwerd. En dat moet zo blijven.

Hartelijk gefeliciteerd, bestuur en oud-bestuurderen; bedankt voor alle ontwikkelde activiteiten en voor de hedendaagse bestuurders nog vele volactieve jaren ten behoeve van de Sauwerder en Wetsinger samenleving toegewenst.

Ad finitum: Vivat crescat floreat Sauwerd nostra!

Optocht 5 mei 1990: De gouden koets

Bestuurders van de Alg. Oranjevereniging "Prins Willem Alexander"

1.	Henderikus Nieuwenhuis	1945 - 1947
2.	Hessel Boersma	1945 - 1952
3.	Hendrik van der Laan	1945 - 1956
4.	Duurt J. Jensma	1945 - 1962
5.	Anko J. Marringa	1945 - 1964
6.	Jurjen Dijksterhuis	1945 - 1972
7.	Hendrik van der Beek	1945 - 1964
8.	Johannes Teeninga	1947 - 1976
9.	Pieter Oosterhuis	1952 - 1959
10.	Anko Maring	1957 - 1961
11.	Roelof Neutel	1959 - 1964
12.	Garbrand Bakker	1962 - 1982
13.	Roelf Hendrik Dijk	1962 - 1969
14.	Piet Boersma Hzn	1964 - 1972
15.	Dooitze F. Dijkstra	1965 - 1968
16.	Hendrik Bos	1965 - 1974
17.	Jacobus Bierling	1968 - 1974
18.	Wiete de Jonge	1969 - 1974
19.	Jantinus Bakker	1972 - 1977
20.	Sieger K. Tijdens	1974 - 1976
21.	Wibbe van der Leij	1974 - 1978
22.	Harm Kisjes	1976 - 1977
23.	Freerk J. Mulder	1976 - 1984
24.	Anjo Boersma	1976 - 1978
25.	Menko W. Datema	1977 - 1983
26.	Hein H.C. Pentinga	1978 - 1987
27.	Coba Wit	1978 - 1979
28.	Harm A. Nomden	1982 - 1990
28.	Kor Beukema	1983 - 1987
30.	Ada Korringa	1983 - 1989
31.	Alie ten Have	1984 - 1988
32.	Jurjen Oosting	1985 - 1986
33.	Tiny Dijkstra	1986 - 1991
34.	Kornelus M. Geertsema	1986 - 1990
35.	Jan Anne Veldman	1987 - 1991
36.	Remmert A. Schaap	1987 - 1991
37.	Feitze Datema	1988 - 1991

38.	Sjoukje Vos	1989 - 1990
39.	Elly van Dijken	1990 - 1992
40.	Alie van Dijken	1990 - heden
41.	Meint J. Moes	1990 - 1994
42.	Reinder van der Veen	1990 - 1995
43.	Albert J. Loskamp	1991 - heden
44.	Tjeert Geertsema	1991 - heden
45.	Sandra Ploeg	1992 - heden
46.	Harm J. Bolt	1993 - heden
47.	Lia Olthof	1995 - heden
48.	Piet Ritzema	1995 - heden